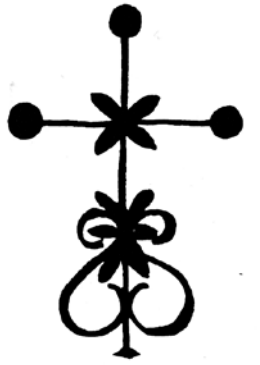

TARVAS KOTISEUTULEHTI

N:o 2
2012

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

TARVASJOELLA EI HÖTKYILLÄ

Leppoisa tervehdys kaikille tämän julkaisun lukijoille. Lämmintä on riittänyt syksyn mittaan eikä kuivuuskaan ole haitannut! Tätä kirjoittaessani elämme adventin odotuksen aikaa. Adventin, johon marraskuun kaamosvalot meitä johdattelevat. Kaamos ei allekirjoittanutta haittaa, sillä kynttilälämpö ja takkatulen loimu tuovat elämään juuri tähän vuodenaikaan kuuluvan lempeän hiljaisuuden ja rauhan olotilan.

Tarvasjoen kunnassa elellään myös rauhallisin mielin, päivä kerrallaan, tulevaisuuden palvelutarpeita hahmotellen. Vuoden 2010 tilinpäätöksen jälkeen saimme kriisikuntastatuksen, josta emme ylpeile, muttemme myöskään työnnä päätä pensaaseen. Kyseinen arviointimenettely toteutettiin hyvässä yhteisymmärryksessä valtiovarainministeriön kanssa ja väitän, että opimme myös tämän prosessin aikana. Saimme tarkastella toimintojamme kriittisesti ja samalla voitiin todeta, että ehkä vähän uhkarohkeakin iso Hyvinvointikeskus –investointimme tulkittiin valtakunnan tasollakin onnistuneeksi ottaen huomioon alueelliset palvelutarpeet tulevaisuutta ennakoitaessa. Muiltakin osin peruspalvelutasomme todettiin olevan hyvällä tasolla.

Vuonna 2011 saimme talouden kehityksen suunnan käännettyä myönteiseen suuntaan ja kuluvan vuoden talouden toteumaluvut tukevat luottamusta tulevaisuuteen edelleen. Elämme kuitenkin historiamme tiukinta aikaa! Tarvasjoen kunnan talouden liikkumavara on tosi pieni, kun n. 4000 €/asukas lainamäärä edellyttää yhteensä n. puolen miljoonan lainanhoitokustannuksia vuositasolla. Allekirjoittanut on saanut jo varsinaisen saidan maineen: valaistuksestakin voidaan tarvittaessa tinkiä, puhumattakaan tarjoilusta! Pienistä puroista tulevat suuret virrat ja mielestäni turha tuhlaile ei yleensä ole järkevää toimintaa. Myös ekologisesti ajatellen turha tuhlaus on ikävä perintö jälkipolville.

Tarvasjoen kunnan tulevaisuus askarruttaa luonnollisesti meitä kaikkia. Liitymme näillä näkymin laajentuvaan Härkätien sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen 1.1.2015 lähtien. Mielenterveys- ja päihdehuollon osalta olemme ko. yhteistoiminta-alueessa mukana jo 1.1.2013 lähtien yhdessä Liedon, Koski Tl:n ja Marttilan kuntien kanssa. Valtion taholta edellytetään laajempia kunta- tai yhteistoiminta-alueita vastaamaan erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeista. Kuntarakennelakilausunto annetaan 7.3.2013 mennessä valtiovarainministeriölle. 30.11.2013 mennessä on päätettävä, keiden kuntakumppanien kanssa teemme kuntarakenneselvitystä ja 1.4.2014 mennessä tulee tehdä päätökset mahdollisista kuntaliitoksista, jos mielimme saada liittymisavustuksia.

Tarvasjoella on kolmannen sektorin rooli yhteiskunnallisen hyvinvoinnin tuottajana ollut aina isossa roolissa ja kunnan taholta on ymmärretty sen arvokas osuus ja rooli hyvinvointimme rakentamisessa. Kun jolloin aikataululla yhdistytään johonkin, nousee kolmannen sektorin rooli entistä merkittävämmäksi pidettäessä Tarvasjoen taajaman identiteettiä ja olemassaoloa elinvoimaisena. Näillä kommentailla rohkaistaan meitä itse kutakin arvioimaan tulevaisuutta myönteisesti. Ovat rajat missä tahansa, meillä on Tarvasjoella nyt hyvä palvelutaso sekä oman alueemme väestön että osin naapurikuntien tarpeita täyttäen. Hyvinvointikeskus on tästä tosi hieno esimerkki. Tulevaisuutta ajatellen toivon, että peruspalveluiden tuottaminen säilyy jatkossakin julkisen sekto-

Talvipäivä Tarvasjoella. Kuva Eeva Sisso

rin toimintona, jota yksityinen sektori täydentää tarvittavilta osin.

Kansallisella tasolla arvioiden on mielestäni tärkeintä, että peruspalvelutaso pystyttäisiin tulevaisuudessakin säilyttämään mahdollisimman hyvällä tasolla, lähellä ihmistä, rajoista riippumatta. Peruspalvelut saataisiin mahdollisimman läheltä asuinpaikkaa eli esim. Tarvasjoen taajamasta olisi saatavissa vanhus- ja kehitysvammahuollon palvelut, lääkäri- ja laboratoripalvelut sekä sivistystoimen lähipalvelut varhaiskasvatus-, perusopetus- ja kirjastopalveluihin. Tarvashovi on viimeisten vuosien aikana herättänyt monia, kriittisiäkin keskusteluja. Vuoden 2008 bankrotin jälkeen vapaa-aikakeskuksemme tilanne on tervehtynyt kiitettävästi! Tarvashovi ja Tiileri ovat joka tapauksessa Tarvasjoelle äärimmäisen tärkeitä sekä oman kunnan että kunnan ulkopuolelta tulevien asiakkaiden käytössä. Useissa yhteyksissä saan kuulla ihmettelyä siitä, miten näin pienessä kunnassa voi olla uima- ja jäähalli! Tässä kohtaa voi teidän lukuisten kuntalaisten rinta olla tosi rottingilla.

Vapaa-aikatointa tarkastellaan loppuvuoden aikana tarkemminkin, kun mietitään, miten jalkautuvaan nuorisotyöhön saataisiin lisäresursseja.

Nuorison merkitys tulevaisuuden rakentajina on tiedostettu kaikilla tasoilla, mutta nyt tarvitaan ennen kaikkea konkreettista toimintaa, jalkautuvaa työtä sekä läsnäoloa nuorten arjessa! Eriaiset suunnitelmat, raportit ja lukemattomat palaverit tuottavat hyviä suunnitelmia ja ideoita. Niitä lukiessa jään kaipaamaan todellista käytännön arkityötä nuorten parissa. Tarvitaan aikuisia olemaan läsnä; kuuntelijana, tukijana tai arvokkaana pelikaverina nuortenillassa. Tätä luettaessa nuorisotoiminnan päätökset lienevät jo valmiina. Toivon, että Tarvasjoen ja lähialueiden nuorten hyvinvointi on ollut päätösten perusteena!

Allekirjoittanut on ollut Tarvasjoen kunnan palveluksessa n. 10 vuotta, joten jonkinlainen tuntuma kunnan ja lähialueen toiminnoista sekä asukkaista on hanskassa. 16.–18.11. viikonloppuna sain konkreettisesti todeta, että aina vaan ihminen saa oppia uutta! Sain olla mukana piispantarkastuksessa, jossa perjantaina vierailtiin paitsi Hyvinvointikeskuksessa myös Tiensuun tilalla. Olipa hienoa nähdä nuori perhe innokkaana maatalousyrittäjäperheenä. Vanhaa kunnioittaen ja perinteitä vaalien – sitä ei kaikkialla tapaa. Piispantarkastuksen eräänä huipentumana omalla kohdallani oli sunnuntain juhlamessu, jossa sain

olla mukana juhla-kulkueessa, joka kulki kirkkoon ylistyslaulun soidessa. Oli aivan taivaallisen ihana tunnelma!

Piispa puhui lämpimästi Tarvasjoen seurakunnasta ja siitä, miten ilahtunut hän oli seurakunnan luottamushenkilöiden ja työntekijöiden hyvästä yhteistyöilmapiiristä. Itse olen toistuvasti kuuluttanut yhteishenkeä, joka on ainoa keino taata koko Tarvasjoen kunnan ja / tai taajaman hyvinvointi myös tulevaisuudessa.

Syksyn kuntavaaleissa on valittu Tarvasjoelle 17 valtuutettua, joilta odotetaan vastuullista, oikeudenmukaista, tasa-arvoista ja rehtiä toimintaa. Tuleva valtuustokausi on tosi haasteellinen kaikkine muutoksineen unohtamatta kunnan talouden liikkumavaran niukkuutta. Toivon, että tulevat päättäjät ottavat tavalla tai toisella huomioon myös kunnan henkilöstön, joka käytännössä valmistelee ja toimeenpanee päätökset sekä pyörittää arjen rutiineja. Tarvasjoen kunnassa on palkattua henkilöstöä n. 130, joista osa on määräaikaisia. Nämä kaikki ihmiset, persoonat tuovat oman asiantuntemuksensa ja osaamisensa kunnan palveluiden toteuttamiseen. Tosiasia on, että kunnamme peruspalveluista suurin osa toteutetaan kuntalaisten konkreettisena lähipalveluna eli iästä kädestä auttaen ja hoivaten, nuorta koulussa opettaen ja pientä päiväkodissa hellien. Itse sain marraskuun alussa eka kertaa elämässäni hakea pienen lapsenlapseni päiväkodista. (Omat lapseni olivat aikanaan perhepäivähoidossa). Kyseisessä Raision päiväkodissa käydessäni kuulostelin ja havainnoin ilmapiiriä ja ympäristöä automaattisesti... Omaksuin lapsenlapseni aseman eli miten minun suhtaudutaan, mikä on ilmapiiri, koenko aitoa välittämistä, tunnistanko ristiriitoja jne. Eli olenko päiväkodissa ollessani tärkeä omana yksilöllisenä persoonanani, kohdistuuko hoitajien huomio minuun ja muihin päiväkodin ”asukkaihin”? Näissä pienissä on meidän tulevaisuutemme!

Hallinnolla taas on kunnan toiminnoissa ihan oma erityinen asemansa. Toisten mielestä sitä ei tarvita ollenkaan, toiset antavat arvoa sille, että päätösten perusteeksi valmistellaan tarvittava materiaali. Lainsäädäntö edellyttää tiettyjä hallinnollisia toimenpiteitä, jotka vaan tuntuvat lisääntyvän vuosi vuodelta... arvostakaamme siis myös hallinnon osaajia!

Tarvasjoki on hyvä ja vireä kunta elää, yrittää ja asua. Osaammehan arvostaa itseämme ja elinympäristöämme? Kun näin teemme, muistamme puhalttaa yhteen hiileen, luoda me -henkeä, jota tarvitsemme nyt ja erityisesti tulevaisuudessa muutosmyllerryksissä. Arvostukset ja asioiden painotukset vaihtelevat ihmisten iästä, asemasta, perhetilanteesta ja ajankohdista riippuen. Osaammeko luottamushenkilöinä sekä viran- ja toimenhaltijoina toimia lojaalisti työnantajamme kohtaan ja ennen kaikkea, muistammeko tehtävämme velvollisuudet kuntalaisia kohtaan? Osaammeko asettautua lähimmäistemme asemaan? Rohkenemmeko puhua vaikeista asioista tai ottaa esille aikaisemmin vaiettuja asioita? Olemmeko sopivan nöyriä erilaisissa arjen tilanteissa? Kukaan meistä ei ole täydellinen ja se on lohduttavaa: voimme siis oppia vielä uusia asioita!

Lukijoille lämpimiä ajatuksia lähettäen ja meile itse kullekin levollista adventin ja joulunaikaa toivoen! Pidetään huolta toisistamme.

Tarvasjoella 27. marraskuuta 2012

Oili Paavola
kunnanjohtaja

Kunnanjohtaja palvelutehtävässä piispantarkastuksessa. Kuva Eeva Sisso

TARVASJOEN TIESTÖN HISTORIAA

Suomen vanhimmat tiet olivat vesiteitä. Vielä maanteiden synnyttyäkin niitä käytettiin talvi-sin hyvinä ja tasaisina jääteinä. Tarvasjoen läpi virtaavat joet olivat kuitenkin monine koskineen huonoja vesiteitä ja kosket katkoivat talviteitäkin. Tämä ehkä olikin suurin syy, että asutus rannikolta sisämaahan eteni täällä ennen 1300-lukua vain kaartaen Hämeeseen vesiteinä Kokemäenjoen ja sen sivujokien kautta.

Varhaisimmat tiet Tarvasjoella olivatkin jokien vartta kulkevia erämiesten metsästyspolkuja, jotka usein suuntautuivat rannikolta sisämaahan koskemattomien korpien läpi. Ajoittain vain metsäpalot harvensivat kasvustoja ja saivat aikaan aukeampia näkymiä karuun metsäpohjaan ja kallioille. Riista-eläinten, varsinkin hirvien ja peurojen, tallaamat polut olivat avuksi asumattomissa metsissä.

Hämeen Härkätie

Suomessa on kuljettu yleisiä teitä pitkin kuitenkin jo yli 1000 vuotta. Uusimman tutkimuksen mukaan ilmeisesti maamme vanhin yleinen tie, Hämeen Härkätie, kulki Tarvasjoen halki jo nuoremmalla rautakaudella eli 800-luvulla jKr. Myöhemmin se yhdisti Vanajan Hämeen ja Aura-jokilaakson sekä Hämeen- ja Turun linnat ja jatkui Viipuriin asti. Aikaisemmin uskottiin viikinkien kulkeneen idänretkillään aina Konstantinopoliin saakka vain vesiteitse, mutta arkeologiset löydöt, mm. Hattulan hopea-aarre 800-luvulta, ovat osoittaneet heidän käyttäneen myös maateitä. Yksi näistä on ollut Hämeen Härkätie.

Härkätien kehityksen kapeasta ratsastuspolusta ajoneuvoilla kuljettavaksi tieksi arvellaan vieneen vuosisadat. Ilmeisesti kuitenkin jo keskiajan lopulla Härkätietä pitkin kuljettiin hevosajoneuvoilla ja varsinkin talvella reellä. Kustaa Vaasan toimesta 1555 Suomen tieverkko luetteloiitiin ja samalla mitattiin ensimmäisen kerran sekä kievarien sijainti että niiden väliset etäisyydet. Vuonna 1649 mainitaan Härkätie matalasti ojitetuksi ja että siihen on penikulmien välein pystytetty kivet tai merkit. Vasta 1700-luvun puolivälissä tiellä sanottiin olevan esteetön kulku nelipyöräisillä vaunuilla. Tie oli vielä kapea, koska ohituksissa oli vaikeuksia.

Matkaan Härkätietä Turusta Hämeenlinnaan ratsastuskaudella kului hyvällä hevosella kaksi päivää. Nykyisinhan se ajetaan kahdessa tunnissa. Edestakainen matka Somerolta Turkuun kesti yleensä viikon ja Tarvasjoeltakin vuorokauden.

Aina keskiajalta lähtien oli talonpoikien veroluonteisena rasituksena ollut pitää kunnossa ja rakentaa yleiset tiet ja sillat. Siksi Härkätie, joka kulki Marttilan emäpitäjän alueella noin neljän penikulman matkan, oli jaettu Liedon rajalta aina Someron rajalle talojen ylläpidettäväksi manttaalien mukaan. Talon veroluvun mukainen hoito-osuus tiestä vaihteli tilan koosta riippuen 90-270 metriin. Tieosuus oli ojitettava ja saatettava kovaksi sorapinnaksi. Hankalimpia hoitaa olivat pehmeät, routivat tiepohjat ja tierummut. Suurimmat sillat hoidettiin yhteisesti. Niinpä esimerkiksi Rasun sillan rakentaminen ja hoito oli annettu Liedon puolen taloille. Vastaavasti monien Tarvasjoen talojen hoito-osuus oli Marttilan puolella.

Kaikkein työläintä tienhoidossa oli siltojen kunnossapito. Puiset sillat lahosivat nopeasti ja aiheuttivat vaarallisia tilanteita esimerkiksi, jos hevosen kavieri meni läpi sillankannen. Oikeuden pöytäkirjat kertovat monesta sellaisesta onnettomuudesta ja raskaista korvausvaatimuksista. Tarvasjoen alueella oli kolme suurta siltaa: Tarvasjoen ylittävä Papinsilta ja Paimioon lähtevän tien Juvankosken silta sekä syvässä uomassa oleva Rasun silta. Vuonna 1906 Papinsillan rakensi holvatuksi kivisillaksi marttilalainen urakoitsija Simo Lehto. Myös Rasuun rakennettiin uusi 12 m. pitkä silta samana vuonna, mutta sen hyvin jyrkät ahteet piti loiventaa molemman puolen leikkauksin 1920-luvulla ja siltaa korottaa.

Suomen itsenäistyttyä vuoden 1918 tielaki lopetti talollisilta maaverotukseen kuuluneen vuosisataisen yleisten maanteiden rakentamisen ja kunnossapidon velvoitteen. Yleiset tiet otettiin valtion haltuun, kun kunnat ensin laittoivat ne hy-

Papinsilta Härkätiellä Tarvasjoen keskustassa. Kuva Säästöpankin historiasta 1990.

vään kuntoon. Härkätie oli ensimmäisten yleisten teiden joukossa, jotka vuoden 1921 alusta otettiin valtion tieksi. Tien kunnosta ryhtyi vastaamaan 1925 perustettu TVH ja sen läänin tiemestarit.

Vuoden 1927 uusi tielaki nimesi tiet valtion ylläpitämät maanteiksi, kuntien ylläpitämät kunnanteiksi ja yksityisten ylläpitämät kyläteiksi. Nyt kunnat pyrkivät saamaan mahdollisimman paljon maanteitä valtiolle ja toisaalta pitämään muut tiet kyläteinä, kunnes valtio ryhtyi avustuksina tukemaan myös kyläteiden rakentamista. Laki pysyi voimassa vuoteen 1954 asti, jolloin valtateiden laajamittainen rakentaminen Suomessa alkoi. Läänin maaherra oli jo 1933 ehdottanut uuden tien rakentamista Turusta Hämeenlinnaan, koska moottoriliikenteen nopean kasvun takia Härkätie ei täyttänyt ajan vaatimuksia. Tarvasjoen kunta kuitenkin vastusti uuden tien rakentamista, ”koska nykyinen tie on niin hyvä, että sitä myöden kulkee päivittäin 16 onnibussia molempiin suuntiin vaivattomasti”. Uusi Hämeentie, valtatie 10:ksi nimetty, rakennettiin vuosina 1956-1959. Se kestopäällystettiin heti, mikä merkitsi liikenteen ratkaisevaa siirtymistä pois vanhalta Härkätieltä. Vaikka uuden valtatie valmistuminen laski vanhan Härkätien luokitusta, perusparannettiin se 1960-luvulla ja se sai kestopäällysteen vuonna 1966. Linja-autojen paikallisliikenne jäi kulkemaan vanhaa tietä, mutta pika- ja kaukoliikenne siirtyivät kymppitielle, jonka autoille saatiin risteukseen pysäkit. Liikenneturvallisuus keskustassa parani ratkaisevasti, kun kevyenliikenteenväylät valmistuivat vuonna 1986. Katuvalaistus oli rakennettu 1971, jolloin myös tien pinnoitus saatiin asfaltiksi. Kunnan tärkeiksi kaavateiksi ovat asutuksen laajetessa nousseet Härkätieltä lähtevät vanhat tiet: Virolantie, Salomäentie ja Perkontie.

Kyröntie

Erittäin vanha on myös Kyröntie. Alkuaan se oli Härkätiestä pohjoiseen eronnut eräpolku, joka Tarvasjoen rantaa seuranneena laidetienä on johtanut Pöytyän kautta Loimaalle Ala-Satakuntaan. Sillä on ollut monta nimeä kuten Tarvasjoentie, Vanhatie tai Vanha talvitie. Sen on katsottu olevan jatkoa Nauristielle, joka Paimiosta Kuninkaantieltä on tullut Paimionjoen länsirantaa ja yhtynyt Hihnhalassa Härkätiehen niin kuin nykyäänkin. Tohtori Aulis Ojan mukaan tie on vanhempi kuin seudun asutus ja palvelut paitsi pyyntimiehiä, myös Kokemäenjoen laaksosta tai Pirkkalasta tulleita ja menneitä kauppamiehiä.

Kyröntie oli osaltaan Karinaisten kirkkotie, joka Tilkaisista jatkui Tiipiläntietä Marttilan kirkolle läpi Tarvasjoen Seppälän ja Suurilan kylien länsipuolen. Teiden hoito oli jaettu talojen kesken niiden omalla maaosuudella, mikä toimi sopuisammin kuin Härkätien osuuksien hoito. Tien luonne muuttui täysin, kun rautatie Turusta Toijalaan valmistui vuonna 1876. Nyt liikenne Marttilan emäpitäjältä suuntautui Kyrön asemalle ja Karinaisten kirkkotie joutui suuren rasituksen alaiseksi. Siksi Karinaisten talojen hoito-osuuksia Härkätiellä lievennettiin.

Tie on kulkenut Tarvasjoella vuosisatoja samaa

maapohjaa. Ainoastaan Horristen kylän kohdalla tie kaarsi aikaisemmin Kotamäkeen ja Vähätaloon palaten nykyiselle uralle vanhassa Horristen ryhmäkylässä. Tie tuli nykyiselle pohjalle 1800-luvun lopulla. Tiellä oli Tarvasjoella vain kaksi suurempaa siltaa. Niistä Rytälän sillan urakoi uudeksi V. Pyhty vuonna 1914 ja Helisojan sillan vuotta myöhemmin. Kyröntie sai uudet kiviset kilometripylväät vuonna 1908 heti, kun ne olivat myös Härkätiellä uusitut.

Kyröntie oli niin hyvässä kunnossa, että valtio otti sen yleiseksi tieksi yhdessä Härkätien kanssa vuonna 1921. Tiehen tehtiin ensimmäinen perusparannus 1964, kun Tarvasjoen kirkon alapuolella ollut paha mutka oioittiin ja liittymä Härkätiehen siirrettiin nykyiseen kohtaan. Suurempi perusparannus tehtiin vuonna 1982, jolloin mm. tie siirrettiin Kirkonkylän Simolan kohdalla uuteen paikkaan. Vuonna 1984 tie kestopäällystettiin, ja 1988 Suurila sai katuvalot.

Tiipiläntie

Vanha Karinaisten kirkkotie Marttilaan muuttui tärkeäksi tieksi Turku-Toijala radan valmistumisen jälkeen, sillä sitä pitkin kulkevat marttilalaisten lisäksi asukkaat Kosken alakylästä asti, koska tieyhteyttä Rahkion kautta ei vielä ollut. Myös Halikon Vaskion kylien väet kulkevat Kyröön ennen Helsingin radan rakentamista. Niinpä Marttila pyrkikin saamaan heti tämän tien valtiolle samaan aikaan Härkätien ja Kyröntien kanssa, mutta valtio ei suostunut siihen.

Kun Marttila seuraavan kerran 1929 yritti taas luovuttaa tietä valtiolle ja sai epäävän vastauksen, jätti kunta tien hoitamatta. Se johti vuonna 1932 sovinto-oikeuteen, jonka päätös jäi ilman ratkaisua. Valtion tuen avulla ja työttömyystyönä tien kunto kuitenkin nousi, niin että valtio otti sen hoitoonsa ennen sotaa. Talviaurauksessa oli tosin puutteita vielä sodan jälkeenkin. Tien varressa asuvat tarvasjokelaiset kärsivät kuitenkin eniten sen hoitamattomuudesta.

Sisäisistä kyläteistä muodostuivat tärkeiksi yhdysteiksi Kyröntieltä Tiipiläntielle kulkevat

Ilmakuva Tarvasjoelta 50 vuotta sitten. Härkätie kiemurtelee kunnan halki. Kuva Jouko Kurri

Suurilantie ja Mikolantie. Mikolantie on näistä vanhempi ja kesti autoliikenteen jo 1930-luvulta. Suurilantie tuli nykykuntoon vasta 1950-luvulla. Silta Kyröntieltä yli Tarvasjoen Suurilan kylään on vanha ja rakennettu monet kerrat. Nykyinen silta on tehty vuonna 1956 ja peruskorjattu 1995, jolloin samalla teiden alkupää sai kestopäällysteen.

Paimiontie

Paimiontien itäpuolinen yhteys on varmaan jo eräkaudelta, vaikka vanhempana pidetään tieyhteyttä lännestä Nauristieltä Mäentakaan. Sen linja on edelleen tunnistettavissa Paimion, Liedon ja Marttilan rajapyykin kohdalta alas Isohallin kahluupaikalle. Kun Mäentaan kylällä oli oikeus myllyihin Juntolan koskessa, oli luonnollista, että kulku noille myllyille meni tuota tietä. Varmaan Paimion puolenkin tilat käyttivät näitä myllyjä ja myös 1700-luvulla toiminutta sahaa.

Kiinteämmäksi kuitenkin kehittyi itäinen tieyhteys Juvalta Paimion Vistalle. Tien käyttö vilkastui suuresti Turku- Karjaa-Helsinki- radan valmistuttua viime vuosisadan alussa ja kun sähkö tuli 100 vuotta sitten seudulle. Paimionjoen ylittävä silta yli Juvankosken lienee ollut jo kuninkaankartanon ajoilta, vaikka lauttayhteyttäkin on arveltu Härkätien vielä kulkiessa Euran ryhmäkylän talojen kautta. Silta oli puurakenteinen aina vuoteen 1914 asti, jolloin nykyisen kivisillan teki urakalla Simo Lehto. Se valmistui vähän ennen kuin sähkövoimalaitosta ryhdyttiin rakentamaan Juvalle. Paimiontieltä oli kevyenliikenteen siltayhteys Tylilästä Euralle Euran myllyn kohdalta 1800-luvun loppuvuosilta vuoteen 1966. Samoin rakennettiin jalankulkusilta vuonna 1927 Killalan kosken yli ja kunnostettiin koulutie Alikulman koululle Tuomarlan maalle. Myös tämän sillan rikkoi lopullisesti vuoden 1966 kevättulva.

Paimiontien katkaisi 1956 valtatie 10, ja Juvalta sille tuleva osuus joutui eri luokitukseen. Vuonna 1982 tietä perusparannettiin ja se sai kestopäällysteen. Silloin tien Härkätien liittymä siirrettiin nykyiseen paikkaan. Tien Paimion puoleinen osuus perusparannettiin Vistalta Tarvasjoen rajalle, mutta Mäentaassa Tarvasjoen puoleinen uusi tieosuus on edelleen rakentamatta. Valtio on valaissut risteyksen.

Peuran eli Takamaantie

Lähinnä Suitsulan ja Tuorilan kylien takamaille oli syntynyt uudistaloja 1920-luvulta alkaen. Aikaisemmin näille talojen takapelloille oli kuljettu Juvan kivitietä pitkin läpi metsien. Asutuksen laajetessa kasvoi myös uuden tien tarve. Ensimmäisen kerran ns. Peuran tiestä on puhuttu kunnanvaltuustossa vuonna 1927 ja vähin erin tie rakennettiin 1930-luvun alussa. Samaan aikaan rinnakkaistienä varsinkin talvella käytettiin kivitietä Korpimäkeen, koska se oli lyhin matka kirkolle. Sotaan mennessä tie oli jo rakennettu Paimion rajalle asti. Kivitielle taas tuli uutta käyttöä turve- ja mursketuotannon alueella kasvaessa.

Sodan jälkeisen asutuksen aikana rakennettiin Mäentaasta Ohjontie, joka yhtyi Takamaantiehen. Vuonna 1954 rakennettiin yhteys Kalevantielle, jota kautta syntyivät tärkeät tieyhteydet toisaalta Paimioon ja Salon tielle, toisaalta osin tarvasjokelaisia palvelevan Hongistontien kautta Prunkilaan.

Liedonperäntie

Liedonperäntiellä Tarvasjoen kirkolta Liedon Yliskulmalle on pitkä historia. Sen monivaiheisuuteen vaikutti erityisesti se, että vuoteen 1912 asti nykyisen Tarvasjoen kylät Hungerla, Jauhola, Liiparla ja Satopää kuuluivat Liedon kuntaan ja kirkollisesti Prunkkalan kappeliin. Niinpä näiden kylien kirkkotie ja sata vuotta sitten vielä koulutiekkin kulki metsien läpi Satopäästä nykyistä Puistolantietä ja Jauholaista Raholantietä Prunkkalan kirkolle. Lähellä Hyypiönvuorta tiet yhtyivät. Aurajoen ylimenopaikalla oli aikaisemmin lautta, mutta jo ainakin 1800-luvun lopulla silta. Tiet olivat kesäisin hevosajoneuvoille sopimattomia, mutta talviteiksi kelpaavia. Siksi vielä varsinkin kesällä ruumiit vietiin arkkuja kantamalla kirkolle.

Noiden Lietoon kuuluneiden kylien talot sijaitsivat aikaisemmin Savijoen rannassa. Hungerla, Satopää ja Jauhola joen länsipuolella ja Liiparla itäpuolella. Siksi vanha tieyhteys kulki Liedonperästä Yliskulmalle Tapanin ja Knuutin sekä Puustellin välistä alas Savijoen rantaan jatkuen Jauholaista eteenpäin muiden kylien ohitse Mellilän kylään, jossa noustiin nykyiselle uralle. Tämä tie säilyi rinnakkaistienä aina 1900-luvun alkuun asti. S. G. Elmgrenin historia vuodelta 1857 kertoo: ”Nyttemmin on tie rakennettu Euran kirkolta halki Lietoonperän ja edelleen länteen Lietoon”. Sitä, milloin tie on siirretty nykyiselle uralle, ei ole tarkkaa tietoa. Tuon historian tiedon pohjalta voisi kuitenkin olettaa, että isojaon jälkeen ryhmäkylät hajosivat ja talot ja tie siirrettiin lähes kilometri ylemmäksi jokivarresta kovemmalle maapohjalle.

Näiden Liedon viimeisten kylien liittyminen Tarvasjokeen sata vuotta sitten merkitsi suurta muutosta koko kulmakunnalle. Heti seuraavana vuonna 1913 aloitti toimintansa Jauholan koulu ja yhteydet uuteen kuntaan ja seurakuntaan tulivat tärkeiksi. Tien kunnossapito oli kuitenkin kyläläisten yhteinen asia, joka varsinkin Kirkonkylän ja Euran alueella tuotti ongelmia. Tien varret olivat 1920-luvulle asti peltojen osalta aidattuja, ja varsinkin talvella lumi tukki niiden välissä tiet. Vielä vuosisadan alussa nousi kiistoja siitä, saiko tien yli laittaa veräjiä talojen rajoilla.

Kiistat tien hoidossa loppuivat Liedonperässä, kun maan itsenäistyttyä ja uuden tielain tultua voimaan kunta otti tien urakalla hoitaakseen. Sen jälkeen kunta moneen otteeseen pyrki saamaan Liedonperän tien valtiolle, mutta se toteutui vasta 1948.

Savijoen itäpuolella sijaitsevasta Liiparlan kylästä kulki vanha tie Kätyllään. Se rakennettiin sodan jälkeen uudelleen, kun uutta asutusta syntyi Liiparlan ja Kätyllän maille. Ajanoloon Liiparlan kylän yli Savijoen ollut silta hajosi ja samalla yhteys vastapäiseen Satopäähän vaikeutui. Myös vanha tie Jauholaista Vapoloukkaan kautta Killalaan poistui käytöstä, kun sodan jälkeen rakennettiin Lakiassuontie Härkätielle. Siihen liittyy Sipiläntie, joka on suora yhteys Liedonperästä Lakiassuontielle.

Liedonperästä lähtee pohjoiseen tärkeä Rasuntie, jonka kautta kuljetaan Aura-Tarvasjokitielle. Se oli alkuaan tilojen peltotie, mutta kylän uudisasutuksen laajennuttua vuodesta 1917 alkaen syntyi tieyhteys myös Horristen puolen tiloille jo 1930-luvulla. alkuaan hyvin mutkainen tie sai oikomisten jälkeen nykyisen muotonsa 1950-luvulla, ja siitä kehittyi runsaasti liikennöity paikallistie.

Toinen tärkeä yhteys rakennettiin vuonna 1960 Liedonperästä Auran kirkolle. Tätä kautta syntyi myös suora yhdystie Tarvasjoen kirkolta vanhalle Tampereentielle, valtatie 9:lle ja kantatie 41:lle. Tie sai nimekseen Prunkkalantie. Se korvasi aikaisemman Kylänpääntien ja yhdystieksi Rasuntielle valmistui Juustintie.

Aurantie

Joka kylällä on Karinaisten rajalta alkaen oma Kyröntieltä lähtevä ja länteen jopa kunnan rajalle asti ulottuva kujansa. Seppälästä se kulki Kokkapään ohitse Levoon saakka. Suurilasta Töyryn, Similän ja Anttilan kautta Eskolaan ja Isorekoon. Horristenkuja lähti Tahilan kohdalta Frostin siivutse kylän perälle. Kotämäestä kulki tie Korvelle ja Metsolaan ja toinen kuja läpi metsien Mäkilään ja Prakkuun asti. Kirkonkylästä oli rakennettu tie

Härkätie Tiensuussa 1900-luvun alussa. Uudesta ajasta kertovat tienvarren puhelinpylväät. Kuva Tarvasjoen historia

Takatalon ohitse Metsolaan ja Uudentalon maata Tupamäkeen ja Nurmelaan.

Näiden kylien perältä alettiin kulkea Auran asemalle jo 1800-luvulta alkaen. Varsinaista liikennöitävää tieyhteyttä Pöytyän puolen kylien välille ei kuitenkaan syntynyt. Jo Venäjän vallan aikana tammikuussa 1915 kuvernööri ilmoitti Tarvasjoen kunnalle välipäätöksestään yleisistä teistä, vaatien että Auran asemalta pitäisi rakentaa maantie Tarvasjoen Horrisiin Kyröntielle. Kunta kuitenkin vastusti kuvernöörin esitystä ja vastasi, että ”tie on tarpeeton, koska kunnasta on jo hyvät tieyhteydet Kyrön ja Paimion asemille ja tie hyödyttäisi vain muutamia tien varteen tulevia taloja.”

Tarvasjokelaiset alkoivat 1900-luvulle tultaessa yhä enemmän käyttää matkustaessaan Auran asemaa ja lisäksi Auran tarjoama maataloustarvikekauppa viljan ja teuraiden markkinoinnissa lisääntyi. Paremman tien tarve kasvoi heti Auran kunnan ja samaan aikaan Suomen itsenäistymisen jälkeen vuonna 1917, kun turvekuiviketehdas aloitti toiminnan Kuusrahkassa ja muutakin teollista toimintaa syntyi Auraan. Tie Auran puolelta paranikin nopeasti. Se lähti Tampereentieltä Aurajoen yli rakennetulta sillalta lähes nykyistä suuntaa Pehkutehtaalte. Tarvasjoen puoleltakin kyläläiset kunnostivat yhteisvoimin osittaan Horristen kujan päästä kulkeneen talvitien vähitellen kesälläkin kuljettavaksi kärrytieksi. Tie parani huomattavasti, kun Kotämäestä lähtevä kylätie jatkettiin nykyisellä pohjalla Penttilään asti.

Maaherra muistutti kuntia paremman yhdys-

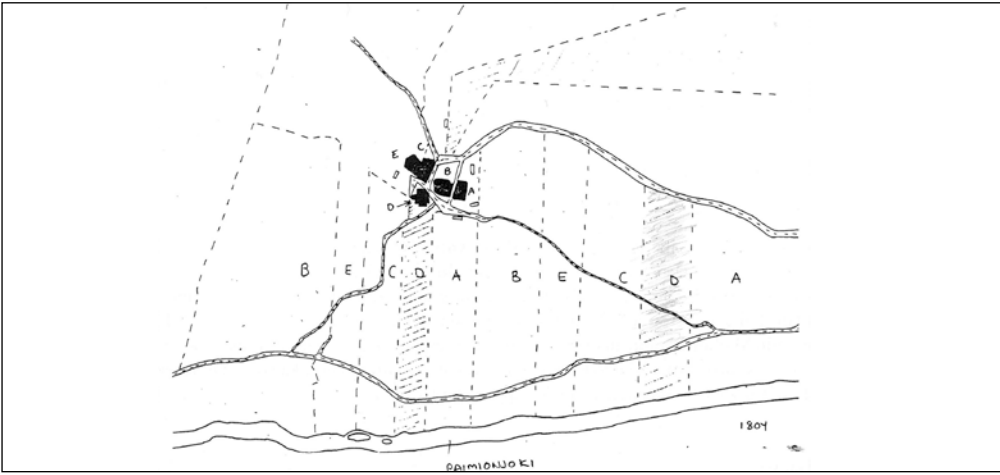
tien tarpeesta usean kerran ja vuonna 1929 hän pyysi kunnilta asiasta myönteistä lausuntoa. Kunta vastasi sen olevan asialle myönteinen, jos ei rakentamisesta tule kunnalle kustannuksia. Tien parantamisen viivästyamiseen peräti kyllästyneet Horristen ja Uitonkulman asukkaat ilmoittivat laittavansa tien Tarvasjoen puolen valtiolle vaadittavaan kuntoon, jos kunta kustantaa tientekotarpeet ja Auran kunta kunnostaa oman puolen. Kun nuo takuut saatiin, maaherra vahvisti näin tien ottamisen valtiolle.

Kunta yllättyi kulmakunnan kuntalaisten alttiudesta ja uhrautumisesta palkattomasti tien tekoon. Elettiin pahinta pula-aikaa ja taloudellisia kustannuksia peläten kunta ryhtyi nyt vaatimaan maaherralta päätöksen peruuttamista. Maaherran pysyessä päätöksessään kunta valitti vielä kulkulaitosministeriöön. Päätös pysyi kuitenkin voimassa ja suunnitelmat tien rakentamiseksi laadittiin.

Tien rakentaminen ositettiin tilojen kesken ja tietä päästiin rakentamaan syksyllä 1933. Tien pohjan sideaineeksi seutukunta ajoi lähimetsistä saatavat kuusenhavut ja sora ajettiin Tarvasjoen puolen osuudelle Kirkonkylän Vähätalolta ostetun nummen sorakuopista. Elettiin vielä täysin hevoskuljetusten varassa, ja talvinen rekikeli oli tärkeä. Sattui kuitenkin niin, että talvi 1934 oli hyvin vähäluminen. Hyvää rekikeliä oli vain kaksi viikkoa, ja huoltotiet menivät pahaan kelirikkoon. Tietöitä vielä seuraavankin talven sitkeästi tehden tie saatiin valtiolle kelpaavaan kuntoon kesällä

Juvan silta Paimiontiellä 1930-luvulla. Kuva Margit Tovia

Killalan kylän isojakokartta vuodelta 1804. Kartassa näkyy Härkätien kolme linjausta Kätyllästä Tarvasjoelle päin, joista kaksi kylän kautta ja kolmas nykyisellä paikalla. Varsinais-Suomen Maanmittaustoimisto

1935. Valtio otti tien itselleen vuoden 1937 alusta.

Vaikka tiekunta oli sitoumuksensa mukaan tien rakentanut, katsoi kunta tien tulleen sille hyvin kalliiksi (79461,25 mk.). Siksi se katsoi, että sitoumus koski myös tiepohjan maan lunastusta ja ryhtyi oikeusteitse vaatimaan sitä tieosakkailta. Kihlakunnanoikeus tekikin kunnan vaatimusten mukaisen päätöksen, mutta hovioikeus päätti lopullisesti Talvisodan joulun aatonaattona vapauttaa osakkaat korvausvelvollisuudesta.

Näin viimein Aura-Tarvasjokitie pääsi palvelemaan kuntalaisia. Seppälän ja Suurilan kujien varrella asuvat rakensivat vielä 1930-luvulla uudet tieyhteydet Aurantielle: Uitontien ja Rekontien. Näiden yhtymäkohdasta rakennettiin myös ennen sotaa tärkeä yhdystie Tilkaisiin ja Heikinsuolle. Vanhat Seppälän ja Suurilan kujat yhdistettiin sodan jälkeen yli Rytälänojan tehdyllä sillalla Leppäsen kohdalta Palontieksi.

Salo-Aura maantie

Jo 1960-luvulla oli tehty suunnitelmia uuden tien rakentamiseksi Halikon kirkolta Marttilaan ja tämän tien jatkamisesta yhdystieksi valtatie 10:ltä valtatie 9:lle. Eräs suunnitelma oli tien rakentaminen Kyrön ja Riihikosken kautta Yläneelle ja Säskylään. Toiseksi suunnaksi tuli ajatus Turun uloimmaksi kehätieksi Marttilasta Auran kautta Mynämäelle ja aina Kustaviin asti. Sen suunnan työnimeksi tuli Haku-tie. Halikosta Marttilaan rakennettu tie valmistui elokuussa 1970.

Varsinais-Suomen seutukaavaliitto asettui selvityksessään 1973 Haku-tien linjauksen kannalle, koska se yhdistäisi kaikki Turusta säteittäisesti lähtevät tiet ja samalla lyhentäisi ratkaisevasti raskaanliikenteen matkaa Helsingin ja Hangon suunnalta Vakka-Suomeen ja Satakuntaan.

Meni kuitenkin kymmenen vuotta ennen kuin tietä Marttilasta Auraan ryhdyttiin rakentamaan. Tien täysin uusi osuus tuli 10-tieltä Kyröntielle, josta Horristen kylän ohitettuaan tie jatkui pienin oikaisuin vanhaa Aura-Tarvasjoki tien linjaa Auran asemalle. Valmistunut tie otettiin käyttöön heinäkuussa 1985. Tien käyttöön vihkinnyt liikenneministeri Matti Luttinen kiitti puheessaan rakentajia, jotka ainutlaatuisesti olivat pystyneet rakentamaan tien yhdeksän miljoonaa markkaa kustannusarviota halvemmalla ja arvioi tien rakentamisen jatkuvan nopeasti eteenpäin.

Tähän Haku-tien rakentaminen kuitenkin pysähtyi, vaikka suunnitelmat jatkosta kartoitteen ja kustannusarvioineen nopeasti valmistuivat. Tien jatkorakentamista viivästytti jatkuva erimielisyyks Mynämäen Tarvaisten liittymästä ja jatkosta Kustavintielle. Ajan kuluttua tulivat 1990-luvun lamavuodet ja ykköstien rakentaminen moottoritieksi meni kaiken muun rakentamisen edelle. Nyt ensisijaisena rakennuskohteena on tällä hetkellä valtatie 8, jonka rakentamista moottoritienä Nouisiaisiin toivotaan.

Kun tänä päivänä katsoo Salo-Auratie jatkuvaa liikennevirtaa, ajattelee miten turvaton tuo tie olisi tienvarressa asuville ja varsinkin lapsille, jos tie olisi rakennettu Aurasta Mynämäelle. Toisaalta ajattelee, mitä kaikkea Vakka-Suomi ja Satakunta ovat menettäneet, kun niiden edistymiselle erittäin tärkeä tieyhteys Auraan ja Saloon ei ole auennut. Asiantuntijat ovat sanoneet, että ainakin kolmasosa raskaasta liikenteestä olisi poissa Turun ohikulkutieltä ja tie 8 alkupäästä, jos Haku-tie oli aikanaan rakennettu.

Lopuksi

Sintosen veljekset tulivat vuonna 1959 Tarvasjoelle ja perustivat lastulevytehtaan tänne. Kun heiltä kysyttiin, miksi he olivat valinneet Tarvasjoen yrityksensä kotipaikaksi vastasi Pentti, että he olivat katsoneet kartalta, ettei liikenteellisesti sopivampaa teollisuusalueutta löytynyt Lounais-Suomesta. Täältä oli lähes yhtä pitkä matka Turkuun, Saloon ja Loimaalle sekä satamaan, rautateille ja lentokentälle. Helsinkiin, Hämeenlinnaan, Tampereelle ja Poriin olivat teollisuudelle tärkeät suorat yhteydet, eikä yritystä ympäröinyt ruuhkainen liikenne.

Puolivuosisataa myöhemmin me voimme yhä yhtyä Pentin arvioon ja todeta, että teiden kunto ja kattavuus on tuosta ajasta vielä paljon parantunut. **Kalervo Mäkinen**

JOULUINEN TERVEHDYS RAKKAAT SEURAKUNTALAISET

Luin juuri eräästä artikkelista, että tämä pimeä vuodenaika ei tee hyvää ihmiselle. Olo voi tuntua väsähtäneeltä, kun aurinko on mennyt piiloon. Onneksi adventin- ja lähestyvä joulunaika antavat luvan kaivaa kaapista esiin kynttelikön ikkunalle. Aamukaffepöytään saan sytyttää elävän kynttilän. Joulun lempeät valot tuovat tunnelmaa pimeään ja kuin luonnostaan mieli iloitsee Vapahtajan syntymäjuhlasta.

MONENLAISIA PUUHIA

Syksy seurakunnassa on ollut vauhdikas monine tapahtumineen. Saimme viettää yhteistä juhlaa kaikkien 75-vuotta täyttävien kanssa. Ikäluokka tapaa olla siinä noin 10 henkeä ja juhlat ovat aina vuosi toisensa jälkeen mieliinpainuvan läheiset. Kansan Lähetys ja Kuurojen Lähetys viettivät omat kirkkopyhänsä. Kuurojen Lähetyksen kirkkopyhässä saarnasi kuurojen pappi Riitta Kuusi ja palvelus oli kaksikielinen; suomeksi ja viittomakieleksi. Jumalanpalveluksen jälkeen oli lähetyslounas seurakuntatalolla ja jo vakiintuneen tavan mukaan tupa oli täynnä väkeä. Seurakunnalla on Kuurojen Lähetyksen kautta oma kummipoika Tansaniassa, ammattikoulua käyvä Fadvili. Myös Liedonperän lähetyspiirillä on kyseisen järjestön kautta oma kummipoika Eritreassa, alakoulua käyvä kuuro Abraham. Kun maksamme yhtä lasta kohti noin euron päivässä, takaamme lapselle mahdollisuuden käydä koulua. Koulut ovat sisäoppilaitoksia, jolloin tuolla eurolla katetaan myös lapsen ruokailut, koulupuku, opiskelumateriaali, terveydenhoito ja tietysti asuminen. Vääryys ja epätasa-arvo on huutava täällä ihmisten maailmassa ja kehityksmaissa terveidenkin lasten elinolot ovat usein kovin onnettomat. Kaikkein huonoin asema on kuitenkin jollain tavalla vammaisilla; heillä ei ole useinkaan minkäänlaista ihmisarvoa. Siksi on tärkeää, että kuurojenkin keskuudessa tehdään ihan ruohonjuuritason työtä; annetaan ihmisarvo yksittäiselle ihmiselle ja pikkuhiljaa muutetaan ihmisyhteisöjen käsityksiä vammaisuudesta. Ihan kuka tahansa voi muuten ryhtyä kummiksi – Sinäkin esimerkiksi!

Jumalanpalveluksissa olemme syksyn aikana huomioineet perheet ja lapset, koululaiset, vanhemman väen, maanviljelijät, jotka korjasivat sadon pelloilta, viimeisen vuoden aikana läheisensä menettäneet ja rippikoululaiset erityisinä kirkkopyhinä.

PIISPA

Kaikkein suurin syksyn – tai oikeastaan koko vuoden – ponnistus oli piispantarkastus, joka Tarvasjoella edellisen kerran toimitettiin vuonna 2001. Sekä piispa että seurakunnan pappi olivat ehtineet sen jälkeen vaihtua. 2001 piispana oli Ilkka Kantola ja Tarvasjoen pappina oli juuri aloittanut Simo Rundgren.

Vajaa vuosi sitten kapituli ilmoitti, että Turun piispa Kaarlo Kalliala toimittaa piispantarkastuksen meillä marraskuussa. Heti keväällä alkoivat moninaiset valmistelut. Kirkkoneuvoston kanssa teimme suunnitelman piispantarkastuksen ohjelmaksi, jonka kanssa heinäkuussa kävin piispan juttusilla kapitulissa. Piispa Kallialalla ei ollut ohjelmaluonnokseen mitään lisättävää, paitsi lohikeittotarjoilun K-kaupan pihalla hän halusi muuttaa hernekeittotarjoiluksi.

Talouspääällikkö ja kirkkoherra kirjoittivat yhteensä noin 70 sivua selvitystä etukäteen seurakuntamme kaikesta toiminnasta, taloudesta, hallinnosta, kiinteistöistä, työyhteisöstä, luottamuselimistä, yhteistyötahoista, vapaaehtoisista toimijoista ja tulevaisuuden haasteista; sanalla sanoen ihan kaikesta, mitä ikinä Tarvasjoen seurakuntaan kuuluu tai liittyy. Pitkät sepustukset piti antaa myös siitä, millainen paikkakunta Tarvasjoki oikein on.

Omat lausuntonsa antoivat myös kirkkoneuvosto, työyhteisö ja tilintarkastaja.

TYÖYHTEISÖN JA VÄHÄN MUUNKIN TARKASTUSTA

Lokakuussa kapitulista tuli kaksi ihmistä, jotka tarkastivat työyhteisömmme. Odotimme päivää levollisin, jopa innostunein mielin. Tiesimme jo etukäteen, että meillä työyhteisö on toimiva ja innovatiivinen.

Seuraavaksi tarkastettiin marraskuun alussa hallinto, talous ja kiinteistöt. Tuomiokapitulin pappisasessori Pertti Ruotsalo ja lääninrovastimme Esko Laine hoitivat tämän osuuden. Hallinto ja kiinteistöt ovat kunnossa. Murhetta aiheuttaa kovin kireä taloustilanne. Tämä tarkastajien havainto ei tietenkään tullut meille minkäänlaisena yllätyksenä. Rahakirstun pohja on ollut näkyvissä jo vuosia ja talouden suhteen on pidetty todella tiukkaa ja niukkaa linjaa. Jotenkin on kuitenkin pärjätty. Tarkastajat eivät luvanneet kuitenkaan mitään helppoja vuosia tulevaisuudessakaan; ankarat vuodet jatkuvat.

KOULULLA

16.11. saapui paikalle sitten itse piispa delegaationsa kera. Tarjosimme heille aamukaffet ensin seurakuntatalolla ja lähdimme sen jälkeen koululle. Ensin rehtori Janne Ahlqvist ja vararehtori Outi Nieminen esittelivät koulua. Panin itsekin merkkeille, että vaikka koulurakennuksen uusimmallakin osalla on jo vuosia yli kymmenen, paikat ovat edelleen erinomaisessa kunnossa. Koulun seinät oli koristeltu toistaan upeammilla oppilaiden tekemillä taideteoksilla; piispa innostui Nooan arkeista, Danielin leijonista, pienen pojan eväistä (viisi leipää ja kaksi kalaa) ja erityisesti muutamasta ikonista, jotka olivat erityisen taidokkaasti tehtyt.

Ruokasalissa oppilaat esittivät kysymyksiä piispalle. Saimme mm. kuulla, että piispa Kalliala ei erityisemmin pidä piispanmunkeista, koska ne ovat niin makeita. Yllätykseksemme kuulumme myös, että piispallekin maksetaan työstään palkkaa. Piispan tavoitteet työssään ovat senkaltaiset, että jos usko hyvän Jumalan huolenpitoon lisäänty, hän voi olla tyytyväinen tekemäänsä työhön.

Koululta kirmasimme K-kaupan pihalle syömään hernesoppaa. Onneksi oma painajaisuneni siitä, että vain 30 seurakuntalaista tulee paikalle, ei käynyt toteen. Kaikkiaan noin 150 ihmistä tuli syömään soppaa ja tapaamaan piispaa.

JA HVK:SSA

Saman hyvänolon tunteen - kuin aiemmin aamulla koululla – koin HVK:ssa. Talo on upea ja toimiva. Tarvasjokelaiset saavat vauvasta vaariin palvelunsa saman katon alta. Piispa oli hyvin perillä kunnankin tiukasta taloudellisesta tilanteesta ja halusikin muutaman sanan asiasta vaihtaa kunnanjohtajan kanssa. Sanon tähän vain sen, että itse asun Paimiossa, joka myös lähes täyttää kriisikaupungin tunnusmerkit. Paimiossa verorahoja on käytetty järkyttävät määrät mm. hiihtoputkeen, keilahalliin ja erilaisiin konsulttipalveluihin. Tarvasjoella asiat on kuitenkin tehty kaikkien kuntalaisten parasta ajatellen. Ja se on hyvä!

Seuraavaksi suuntasimme Jalosen maatilalle, joka on luomutila emolehmineen ja suomenlampaineen. Luomuviljelyn aatteet on helposti yhdistettävissä myös Sanan viljelyyn, joka on kirkon ja seurakunnan tehtävä. Voimme toki laittaa itse Jumalan sanaan myös keinotekoisia lannoitteita, kuten vippaskonsteja, katteettomia lupauksia ja markkinameininkiä. Ne voivat hetkellisesti lisätä esim. jumalanpalveluksiin tai johonkin kerhoihin osallistumista, mutta pidemmän päälle vain luomusti tuotettu Jumalan Sana kantaa; ”yksin uskosta, yksin armosta, yksin Jeesuksen Kristuksen tähden”.

Kenenkään maanviljelijän ei pidä tästä nyt mielestään pahoittaa – maanviljelijäisäni laittoi hankin aikoinaan apulantaa siementen mukana peltoon. Erilaisia viljelijöitä tarvitaan!

PYHÄPÄIVÄN JUHLA

Piispantarkastuksen juhlijumalanpalveluksen tunnelma oli sanoinkuvaamattoman upea. Monenlaisia harjoituksia oli ennen h- hetkeä pidetty ja kaikki menikin mukavasti nappiin. Ilahduttavasti paikalla oli myös lapsiperheitä; vajaa parikymmentä lasta siirtyi sakastipyhäkouluun saarnan ajaksi. Oli ilo jakaa Herran Pyhää Ehtoollista sadolle kristityille.

Löin myös vetoa – lounaan verran - kirkkoväen määrystä. Paikalla oli noin 350 ihmistä eli tavoitteeksi asettamastani 500 hengestä jäätiin jonkun verran. Mutta ei se mitään; joka tapauksessa meitä oli mukavan paljon!! Se taitaa nyt olla niin, että pastori tarjoaa Merja Isotalolle lounaan.

Piispantarkastuksen loppupuheenvuoroissa saimme oikein myönteistä ja hyvää palautetta. Annettiin valtuutus jatkaa samoilla linjoilla, jotka olemme hyväksi havainneet. Piispan sanoin olemme köyhä vain rahallisessa merkityksessä. Tarvasjoen seurakunnan ehdoton voima on vapaaehtoisten vastuunkantajien suuressa joukossa. Meillä seurakuntalaiset ovat oivaltaneet, että

antaessaan saa itsekin enemmän. Enkä suinkaan puhu tässä nyt verorahoista, vaan ehtoollisleivän leipojista, kerhomammoista, pyhäkoulun pitäjistä, isosista, kaikenlaisista musisoijista, talkoolaisista, yhteisvastuukerääjistä, kinkeritaloista, sopan- ja kaffeenkeittäjistä, erilaisten ryhmien vetäjistä, rukoilijoista, luottamushenkilöistä valtuustossa, neuvostossa, johtokunnassa ja toimikunnissa, kaikista niistä, jotka elähdyttävät jumalanpalveluselämäämme niin monin eri tavoin ym. ym. Ja puhun teistä, rakkaat seurakuntalaiset, että innolla olette mukana elämässä todeksi sitä, että pieni Tarvasjoen seurakunta on viheriöivä oksa Kristus – viinipuussa. On ilo tehdä työtä tällaisessa seurakunnassa.

KESÄLOMALLA

Jätin viime kesänä lomailuni vähiin. Unelmana on jo pidemmän aikaa ollut viettää joulua Pyhällä maalla. Nyt se toivottavasti toteutuu. Tätä kirjoittaessani tilanne Israelissa on jokseenkin levoton, mutta toivotaan, että tilanne rauhoittuu. Olen siis I adventin vielä laulamassa ”Hoosiannaa”, mutta sitten pakkaamme laukut ja hilpaisemme perheen kanssa valoon ja aurinkoon nauttimaan Raamatun maasta. Jouko Kyyrö, Mauri Wahlroos, Aino Vesti, Markku Niemelä ja Mika Mäntyranta hoitavat papin tointa.

**Siunattua Vapahtajamme syntymäjuhlaa!
Outi-pappi**

Ristisaatto saapumassa kirkkoon piispantarkastuksen jumalanpalvelukseen. Kuva Eeva Sisso

Piispa Kaarlo Kalliala saarnaa. Kuva Eeva Sisso

JOULUNAJAN TILAISUUDET

4. adventtisunnuntai	messu klo 10; Markku Niemelä, Minna Mäntyranta. Sleyn kirkkopyhä, kirkkokahvit seurakuntatalolla
Jouluaatto	jouluaaton hartaus klo 15; Aino Vesti, Minna Mäntyranta, lapsikuoro
Jouluyö	messu klo 22 kynttilöin valaistussa kirkossa; Mika Mäntyranta, Minna Mäntyranta, Katri Mäntyranta viulu, lauletaan joululauluja
Jouluaamu	sanajumalanpalvelus klo 8; Mauri Wahlroos, Minna Mäntyranta
Tapaninpäivä	messu klo 19; Jouko Kyyrö, Minna Mäkinen
30.12.	messu klo 10; Jouko Kyyrö, Minna Mäkinen
Uudenvuodenpäivä	messu klo 10; Mauri Wahlroos, Minna Mäkinen
Loppiainen 6.1.	messu klo 10; Outi Niiniaho, Minna Mäntyranta, kirkkokahvit ja kauneimmat joululaulut vielä kerran

MITÄ MINÄ VOIN TEHDÄ JOULUNA JA JOKA PÄIVÄ?

Eräs mies kulki kaupungin kadulla ja näki siellä alastoman lapsen. Lapsi oli selvästi nälkäinen ja vapisi kylmissään, kukaan ei pitänyt hänestä huolta. Mies tuskastui ja vihastui ja huusi Jumalalle:
”Miten voit sallia tämän? Miksi et tee asialle mitään? Miksi et auta tätä lasta?”
Jumala ei vastannut mitään. Yöllä mies kuitenkin heräsi kesken unensa ja kuuli äänen sanovan:
”Minä olen tehnyt asialle jotain. Minähän loin sinut”.

Outi-pappi

Seurakuntalaisia K-kaupan pihalla hernesoppaa syömässä ja piispaa tapaamassa. Kuva Eeva Sisso.

Piispa seurueineen Tarvasjoen koululla. Kuva Eeva Sisso

Jumalanpalveluksen lauluryhmä: kaksi Minnaa, Olli ja Mika. Kuva Eeva Sisso

Tarvasjoen seurakunnan retkiryhmä valloitti Kiilopään huipun Saariselän retkellä elokuun viimeisellä viikolla. Outi-papin ja Minna-emäntäkanttorin johdolla retkeiltiin, hiljennettiin ja nautittiin yhdessäolosta, tunturipurosta, auringonpisteestä. Majapaikkana oli Tievatupa. Retkivideo nähtävänä Tarvasradion nettisivuilla (tarvasradio.fi – tallenteet – video). Kuva Minna Mäkinen

LÄHIKUVASSA MAIJA

Syksyn alusta lastenohjaajana on toiminut Maija Mäkitalo. Perinteiseen tapaan uusi työntekijä esittäytyy Tarvaslehdessä.

Minä

- Päätyökseni olen maatalon emäntä täällä Tarvasjoella. Sivutyönä toimin nyt lastenohjaajana. Tämä tehtävä on erittäin mieluinen ja tuo mukavaa vaihtelua elämään. Perheeseeni kuuluu mies ja 3 lasta, jotka ovat jo aikuisia sekä Titi-koira. Jo 16-vuotiaasta asti olen tehnyt päiväkerhotoja. Kouluttauduinkin alalle, mutta kun omat lapset syntyivät, jäin kotiin. Väliin mahtui 20 vuoden tauko. Nyt onkin jo toinen sukupolvi menossa, kerhossa ovat niiden aikaisempien kerholaisten lapset. Tässä väliaikana olen tehnyt myös sijaisuuksia päiväkodissa Liedossa ja esikoulussa Tarvasjoella.

Antoisaa

Tällä hetkellä Tarvasjoella toimii yksi päiväkerhoryhmä kerran viikossa, torstaisin. Lapsia on 13, iältään 3-5-vuotiaita.
- Lapset ovat omanlaisiansa, ihania. Heiltä tulee suora palaute. Näinkin isossa ryhmässä on erittäin suurena ja ihanana apuna neljä KERHOMAMMAA. He ovat vapaaehtoisia, jotka vuorolleen ovat apukäsinä ja sylinä kerhossa mukana. Ilman heitä tällaisen ison ja eri-ikäisistä lapsista koostuvan ryhmän pitäminen olisi mahdotonta.
- Tosi kiva työporukka seurakunnassa motivoi, olen osa sitä.

Haastavaa

- Työhöni kuuluu hartauskäynnit päiväkodissa ja esikoulussa. Ne koen haastaviksi. Ensimmäisellä käynnillä jännitti niin, ettei kynttilän sytyttämisestä meinannut tulla mitään. Mutta kuunneltu

Kuva Kaarina Saarenpää

oli kertomustani, sillä seuraavalla kerralla sain jo jatkokysymyksen edellisen kerran aiheesta.
- Rauhoittuminen ja kuunteleminen tuntuu välillä vaikealta.

Ajatuksia

- Kerholaiset ovat innokkaita laulamaan, se ilahduttaa.
- Toivoisin voivani jättää heille hyviä hetkiä muistoksi kerhoajoista. Jospa joskus Raamatun kertomusten tullessa myöhemmin elämässä esille he muistaisivat, että näistä on puhuttu silloin kerhossa.
- Toivon, että osaan huomioida lapset omina persooninaan, jokainen on oma yksilönsä.
Toivotan kaikille entisille ja nykyisille kerholaisille mukavaa ja iloista joulunaikaa!
Haastatteli Minna Mäkinen
Kuva Kaarina Saarenpää

HAUTAUSMAAN YMPÄRISTÖASIAA

Joulun aikaan moni haluaa taas muistaa edenneitä omaisiaan viemällä haudoille muistokynttilöitä. Tämä kaunis tapa saa hautausmaan näyttämään valomereltä, jota meidän kaikkien on mukava ihastella siellä käydessämme. Kaupoissa on tarjolla erilaisia muovi- ja lasi-lyhtyjä sekä paristokäyttöisiä led-kynttilöitä.
Lukuisalla lyhtymäärällä on kuitenkin varjopuolensa. Niistä muodostuva jätemäärä on melkoinen. Tarvasjoen hautausmaalla on jätteiden lajittelupiste niin seka-, lasi- kuin metallijätteelle. Toivottavaa olisi, että jokainen hautausmaallakävijä huolehtisi syntyvät jätteet oikeisiin lajittelupisteisiin; muovit sekajätteisiin, lasit lasinkeräykseen ja metallit omaan keräysastiaan. Led-kynttilöiden sisältämä patteri on ongelmajätettä ja se pitää viedä esimerkiksi kaupan patterikeräyspisteeseen.
Jättemäärää voi tietoisesti vähentää ostamalla hauldalle vähemmän ympäristöä kuormittavan, lasisen kynttilälyhdyn. Tämä uudelleenkierrätettävä, lasinen versio on toki jonkin verran muovista

vaihtoehtoa arvokkaampi, mutta se myös palvelee käyttäjänsä kauemmin. Lasilyhty mahdollistaa uuden kynttilän ostamisen, koko lyhtyä ei siis tarvitse uusia. Näin käyttöikä pitenee huomattavasti. Se on myös arvokkaamman näköinen ja liekki näkyy siinä selkeästi. Olisiko sinun mahdollista sopia omaistesi kanssa kynttilänvaihtovuoroista?
Pohtimisen arvoinen asia olisi varmasti myös se, riittäisikö kullekin hauldalle yksi lyhty. Ilmaisisiko yksi kauniisti palava liekki Kristus-valon tarkoitusta? Näin toimien voisimme osoittaa kunnioituksemme Luojan luomakuntaa kohtaan, vähentäessämme tietoisesti ympäristömme jättemäärää.
Tarvasjoen seurakunta on lähtenyt tavoittelemaan kirkon ympäristödiplomaa ja siksi haluamme haastaa myös Sinut mukaan talkoisiin paremman ympäristön puolesta.
Rauhallista Joulun odotusta!
Kaarina Saarenpää
Tarvasjoen seurakunnan
vs.diakoni

Historia kertoo, että nykyisin Tarvasjokeen kuuluvat Liedon kylät Tiensuu ja Kättylä ovat syntyneet jo varhaiskeskiajalla, ja Tiensuun nimi viittaisi siihen, että se oli viimeinen asuttu kylä Härkätien jatkuessa läpi eräkorpien kohti Hämettä. Ilmeistä on, että asutuksen laajetessa Horrisiin, Kallelaan ja Yrjäntilään vuonna 1316, myös Killalan kylä Härkätien ja Huovintien risteyskohdassa syntyi, ja katolinen kirkko perusti teiden risteykseen majatalon eli killan. Tätä päätelmää tukee paitsi kylän nimi, myös neljä ikivanhaa paikannimeä: Munkinketo, Munkinniitty, Munkinperko ja Munkinmäki.

Vanhin kirjallinen maininta Killalasta on vuodelta 1464, ja vuoden 1540 maakirjan mukaan Killalassa oli viisi tilaa: Iisakki eli Isotalo, Jaakola, Mikola, Nikula ja Nissilä. Ne ovat säilyneet meidän päiviimme asti. Härkätie kulki Kättylästä Killalan talojen kautta ja yhtyi Härkätiehen nykyisen Jaakolan kohdalla. Kylästä tuli ikivanha Huovintie alas kahluupaikalle ylittäen Paimionjoen kosken alta. Sama tie kulki myös Killalan myllylle, jossa tiedetään myllyn sijainneen jo ainakin vuodesta 1585 lähtien joen itäpuolella olevan Tuomarilan tilan omistuksessa. Hyvin vanha on myös Härkätien nykyinen linja Paimionjoen rantaa pitkin. Niin sanotusta Jaakolan mutkasta kulki aikaisemmin tie myös Tuorilan puolelle yli Paimionjoen ruuhia käyttäen.

Killalan kylän nimi kirjoitettiin vielä 1500-luvulla Killdala. Liekö siitä johtunut, että kun eräs Jaakolan tilallisen Yrjö Tuomaanpojan poika Matti (s. 1.2.1740) pääsi opiskelemaan Turun katedraalikouluun vuosina 174 –1754, hän otti nimekseen Matias Killander latinaa mukaillen.

Vanha tarina

Tämän tarinani kertoja oli alun perin isäni isoisän isä Juho Juhonpoika Jaakola, joka oli syntynyt vuonna 1819. Hänen ollessaan noin 10-vuotias hän oli muiden kylän nuorten poikien kanssa paimentamassa kesät metsissä kylän talojen karjaa. Siihen aikaan ei vielä viljelty pelloilla heinää, vaan heinä tehtiin niityiltä ja jokiniityltä. Se kuivattiin lappoilla ja koottiin latoihin talven varalle. Karja etsi ruokansa metsästä, kunnes se syksymmällä pääsi niityille, kun niittyjen heinä oli kasvanut niiton jälkeen uuden ruohon. Silloin karja tuli kylää lähemmäksi mm. jokiniitylle. Killalassa isojako oli suoritettu 1800-luvun alussa ja viljapelлот oli taloittain aidattu. Näin vapaana kulkeva karja ei päässyt tallaamaan peltoja.

Paimenet toivat aina illaksi karjan kotiin lypsättäväksi ja juotettavaksi. Metsissä oli kyllä pieniä lampia, joista karja voi saada vähän joutavaa, mutta kylällä vettä saatiin joesta riittävästi. Killala oli tuolloin vielä tiivis ryhmäkylä isojaon suorittamisesta huolimatta. Kaikki kylän viisi

TULIPALO KILLALASSA

Isäni isovanhemmat Hulda o.s. Urmas ja August Jaakola. Kuvat Atelier Hellas, Turku

taloa oli rakennettu umpipihoin samalle mäelle jaettuina miestenpihaan ja karjapihaan monin ulkorakennuksin. Ryhmäkylät koettiin turvaliseksi ulkoisia uhkia vastaan, mutta tulipalot olivat niille suureksi vaaraksi. Isoja koko kylän tuhonneita tulipaloja olikin sattunut lähes jokaisessa pitäjässä. Siksi talot rakensivat tulipalojen pelossa riihet ja saunat kylän ulkopuolelle. Lisäksi rakennusten päre- tai tuohikatotkin olivat hyvin herkkiä syttymään. Kuivana aikana ei yleensä tehty tulta leivinuuneihin ja tulen käsittelyssä oltiin varovaisia.

Silti Killalassa oli tuli tuhonnut kylän ulkopuolella kujan varrella olleen Kedon Miinan mökin. Niinpä, kun kesällä 1829 tai 1830 eräänä päivänä paimenessa olevat pojat näkivät metsän

takaa kylän suunnalta nousevan sankkaa savua, he sanoivatkin toisilleen: ”Mahtaako se Miinan mökki taas palaa”. Kun he illalla palasivat kylään karjoineen, näkivät he tapahtuneen vielä suuremman tuhon. Kylän kaksi taloa, Jaakola, Juhon kotitalo, ja Isotalo eli Iisakki olivat kaikkine ulkorakennuksineen palaneet ja olivat nyt hehkuvana tuhkana. Kylän muut kolme taloa olivat säästyneet tuholta.

Uusia tulipaloja peläten Jaakolan isäntä päätti siirtyä pois varsinaisesta kylästä. Jotta nopeammin saatiin uudet asuintilat, ostettiin Vaskiolta pieni talo ja siirrettiin se nykyisen Jaakolan paikalle. Taloa suurennettiin ja rakennettiin myös uudet ulkorakennukset sen aikaisen tavan mukaan umpipihaan malliin kylältä tulevan tien ja Härkä-

Jaakolan tilan rakennukset vuonna 1935 ennen uuden päärakennuksen rakentamista. Kuva Alpo Tähtinen

Erkki Isotalon muistelmista: KÄYTIIN PIDOISSA

juhlapäivällinen, aloitettiin joskus lihaliemellä eli budjongilla ja lihapiirakalla, mutta useimmin tuolla ikuisesti suosituimmalla peruna-punajuuri-porkkanasalaatilla, jota ei kukaan jättänyt ottamatta. Siihen käytettiin mausteena suolasilakkaa, sipulia, jauhettua pippuria ja hiukkanen sokeria. Silloin kun ei vielä käytetty kermakastiketta, otettiin salaatin päälle tilkka etikkaa pöydällä olevasta maustelelineen pullostasta.

Ruokailu venyi edellä mainitun mittaiseksi juuri tarjoilutavasta johtuen. Jokainen ruokalaji, kuten peruna-, lanttu- ja maksalaatikat sekä niiden höysteet, kuten makkarat, hyytelöt, juustot tuotiin yksitellen pöytään kehoituksella: ”Tehkää hyvin.” Vieraat ottivat, ehkä vähän kerralla, mutta useasti. Paistin syötiin, tuohon pitojen kohokohtaan, valmistauduttiin huolella. Koska se syötiin puhtailta lautasilta, ne pestiin välillä. Paistin aikana pidettiin myös tilaisuuteen kohdistuvat puheet. Koska puhuja piti puheet seisaaltaan, sanottiin, että noustiin paistin päälle seisomaan.

Aterian päätösruekana oli useimmin rusina-

soppaa. Kun astiat korjattiin tiskattavaksi, alkoi tarinatuokio, kunnes jonkin ajan päästä juotiin uudelleen kahvia. Vieraiden tehdessä pois lähtöä tarjottiin vielä teetä pikkuleivin. Lopun teetä sanottiin leikillisesti ulosheittovedeksi.

Mietteitä pidoista.

Olemme varmaan kuulleet vitsin, kuinka isä neuvoi poikaansa, kun hänen kanssaan pitoihin lähti: ”Ota sitä aina paljon mitä on vähän, sillä se on aina hyvää.” Omalla kohdallani en yhdy tuohon määritelmään, sillä tutustuessani pitöpöydässä ensimmäisen kerran suolakurkkuihin, sain sellaisen järkytyksen, että muistan sen aina.

En usko, että kertomieni pitojen ruokailutavat olisivat kovin vanhat. Vielä lapsuudessani monissa taloissa syötiin arkisin puolautasilta ja jokaisella oli oma puulusikka. Ruokaa syötiin yhteisestä astiasta ja juomat kiersi haarikassa. Niinpä, kun pidoissa alettiin käyttää tarjoilupöytää ja ruokailuvälineinä lautasia, veitsiä ja haarukoita eli kahveleita, se aiheutti häiriöitä. Uusi ruokailutapa oli

tien väliin. Peltoala yhtenäistyi myöhemmin Nikulan tilan kanssa tehtyjen tilusvaihtojen myötä.

Muutto pois kylästä toi paitsi paremman paloturvallisuuden, myös suuremman itsenäisyyden ja vapauden. Jaakolan ohi kulkevalla Härkätielle oli noina vuosina jatkuva liikenne niin Turkuu kuin Hämettä ja Ala-Satakuntaa kohden. Vasta rautatien valmistuminen Turusta Toijalaan vuonna 1876 vähensi jonkin verran varsinkin rahdin ajoa. Varmaan ohikulkeviin ihmisiin syntyi kontakteja, ja ne avarsivat maailmaa. Näin voi päätellä mm. siitä, että niin Juho kuin hänen poikansa August löysivät emännät Koskelta, Juho Hongiston Naumilta ja August Sorvaston Urmaalta.

Molemmat olivat myös yhteiskunnallisesti valveutuneita ja luku- ja kirjoitustaitoisia. Juho Jaakola valittiin Euran kunnan syntyessä 1869 sen ensimmäiseen kunnallislautakuntaan ja myös seurakuntaan samaan aikaan perustettuun kirkkoneuvostoon. Samoin hänen poikansa August Jaakola toimi pitkään kunnallislautakunnassa, ollen sen esimiehenä peräti 20 vuotta, vuosina 1896–1916.

Isoäitini isä August Jaakola kuoli sähköiskuun vuonna 1919. Tuon traagisen tapahtuman taustalla oli se suuri muutos, mitä sähkön tulo merkitsi Tarvasjoen asukkaille ja erityisesti maataloudelle. Puimakone oli jo syrjäyttämässä riihen puinnin, mutta sitä pyörittävää höyrykonetta oli vaikea hoitaa ja siirtää. Kun mahdollisuus sähkövoimaan tuli kuntaamme, pian jo 100 vuotta sitten, pyrittiin se saamaan omalle kylälle. Niinpä muuntaja ja tilakohtaiset sähkölinjat rakennettiin myös Killalaa. Kesäkuun kuudentena päivänä 1919 tuli ankara ukonilma ja salama iski muuntaja. Nyt korkeajännite siirtyi suoraan tilajoihtoihin, ja linjan päässä Jaakolan ulkorakennuksen seinä syttyi palamaan johtojen alta. August Jaakola näki tulen syttymisen ja palon estämiseksi otti käteensä viikatteen katkaistakseen seinästä sähköjohdot. Viikatteen puinen varsikaan ei tarpeeksi eristänyt, vaan sähköisku tainnutti hänet ja päivän elettyään hän kuoli 7.6.

Tuolloin Jaakolaan jäi tilaa hoitamaan vain leskiemäntä kolmen tyttärensä kanssa ilman miehistä tukea ja työvoimaa. Perheessä oli ollut kolme poikaa, mutta he kaikki olivat kuolleet kurkkumätäepidemiaan vuonna 1907. Sitkeällä työllä ja ahkeruudella tilaa kuitenkin viljeltiin. Jo 1923 rakennettiin uusi tiilinen karjarakennus ja päärakennuskin rakennettiin uudelleen 1936.

Isoäitini isoisä Juho Jaakola eli vanhaksi kuollessaan vuonna 1907. Tuolloin isäni äiti oli vasta alle kolmevuotias, mutta hänen isoisänsä tarina Killalan kylän suuresta tulipalosta ja sen elämää muuttavasta vaikutuksesta jäi elämään tuleville polville.

Ulla Marja Aulio

”Jokainen tuo tullessaan sen minkä syö.” Näin kuului entisaikainen määritelmä, kun kokoonnuttiin yhteiseen yhdessäoloon. Tässä ei ollut kysymyksessä taloudellinen puoli, vaan koko toiminta perustui suureen ystävien ja naapuriyhteishankkeeseen, kun taas jonkin kohdalla tuli vastaan merkki- tai muu juhlatilaisuus. Ennen kaikki juhlat pidettiin kodin piirissä. Suurin huomio tällöin kohdistettiin häätöilaisuuksiin, mutta myös hautajaisiin, jotka aina tulivat jokaisen talon kohdalle.

Kun pitokokki saapui taloon, alkoi talonväen ja tilaisuuteen kutsuttujen yhteistoiminta pitojen puuhaamisessa. Taloon alkoi virrata ainakin maito-, voi- ja kananmunalahetyksiä. Kokki aloitti apulaisineen useampipäiväiset leipomiset, paistamiset ja muut ruokien esivalmistelut.

Juhlapäivänä sitten saavuttiin määrättyä aikaa tilaisuuteen. Se tietenkin aloitettiin kahvinjuonnilla, joka kaikille passattiin. Tarjoilu suoritettiin kahden hengen työryhmänä. Tarjoilijoilla oli musta hame ja valkea puoliesiliini. Heillä molemmilla oli prikat eli tarjottimet. Ensimmäisen tarjottimella oli kahvi kuppiin kaadettuna sekä kerma- ja sokeriastia. Toinen tarjoili pullapuolta ja pikkuleipiä. Oli tapana, että otettiin kaikkia tarjolla olevia, johon tarjoilija vielä kehotti.

Ruokailu, tuo kolme – neljä tuntia kestävä

hankala, sillä harvalla oli pöytiä riittävästi. Näin jouduttiin usein pitämään lautaset polvilla, eikä mistään löytynyt maitolasille paikkaa.

Pitoperinne ja vieraanvaraisuus oli kuitenkin vanhaa. Kun oli saatu monenlaista hyvää ja herkullista, niin ei kuitenkaan unohdettu, että kotona olevat olivat jääneet osattomiksi. Tästä johtuen heille varattiin tuliaisiksi kyläkakkua, Tästä lapsille oli jo lähdettäessä annettu lupaus, jos ovat kilttejä. Myöhemmälläkin iällä saadut tuliaiset, vaikka ne olisivat vain piparkakkuja, antavat saajalleen kiitollisuutta ja mielihyvää. Ne ovat kuin terveiset juhlasta ja ovat henkisesti ja sisäisesti paljon arvokkaampia kuin joku kaupasta ostettu keksipaketti. Silloin kahvitarjoilun yhteydessä saaduista kahvileivistä varattiin jo osa kotiin vietäväksi. Se oli varsin yleistä ja luonnollista, jopa niin, että paikoin oli varattu paperipusseja tähän tarkoitukseen. Silloin ei tarvinnut käyttää epähygieenisiiä nenäliinoja tuliaisten kääreenä. Ennen eivät naisetkaan käyttäneet yleisesti käsilaukkuja, koska niiden käyttö viittasi turhamaisuuteen.

Oli siis näin juhlistu ja saatu olla yhdessä tuossa ikearvokkaassa ateriyhteydessä. Se oli luonut keskinäistä ymmärrystä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Silloin lapsuuteni maailmassa ymmärrettiin ehkä paremmin juhlien ja ateriyhteyden

merkitys. Ajateltiin, että se periytyi jo Raamatusta ja apostoliselta ajalta asti, jolloin jo se toi sisältöä elämään. Köyhissä ja ahtaissakin oloissa pyrittiin järjestämään juhlat, kun aihetta oli, ystävään ja naapurien runsaalla avustuksella. Avarampi juhlatila löytyi kesäisin luonnosta tai siistityistä ladoista. Koivut ja kuuset tuotiin koristeeksi, Pöydät ja penkit lyötiin joukolla kasaan. Ateria oli tilaisuuden arvoasteen kohottaja. Juhlissa olleelta kysyttiin: oliko siellä päivällinen.

Lapsuuteni kinkeripäivällisiltä on jäänyt mieleeni tunne, kuin sen yhteistä ruokailua olisi pidetty arvokkaampana, ylempänä muuta kestitystä. Pöytäruokailun loputtua ilmaantui tilaisuuden emäntä pitopöydän päähän ja vieraat tulivat kukin

vuorollaan häntä kädestä puristaen kiittämään, vaikka kestitystä vielä jatkettiin. Yleiseen tapaan kuului, että perheet jotka olivat tulemalla arvostaneet tilaisuutta, saivat kotiin lähtiessään mukanaan limpun ja kakun sisältävän paketin.

Muistan lapsuudesta, että kerran kinkerit olivat kotonamme ja tuo tuliaispaketin jako antoi toimintaa meille pienemmille. Kun kotiin viemiset oli jaettu kahvitarjoilun yhteydessä, ne kerättiin sopivaan paikkaan, josta ne voi ottaa kotiin lähtiessä. Kuitenkin niitä joitakin aina unohtui ja sitä me toivoimmekin itsekkäistä syistä. Oli jo suoritettu esikatselmus, ja kun vieraat olivat lähteneet, tehtiin takavarikointi hyvällä tuloksella.

Erkki Isotalo 1983

En sit vaam millään jaksu muistaa, kuka hullu Te oikeen olette.

ER-08

Ei suul vallan syärä, sil puhutaan kans. Erkki Tanntu 455 parasta

Eino Ruuhoselta on ilmestynyt kolmas piirroksin kuvitettu murre- ja sananparsikirja. Tässä kaksi piirrosta hänen aikaisemmasta kirjastaan: Tämmöttöön tääl Marttilas, Tarvasjoel ja Liaros jutellaan.

Tulis joulu vaa, et sais yälä syärä!

SANANPARSIEN RIKKAUTTA

Kuten jo kahdessa edellisessä Tarvas-lehdessä, myös tässä numerossa jatkamme Turun yliopiston arkistoon kerättyjen vanhojen tarvasjokelaisten sananparsien julkaisemista. Jo aikaisemmin painetuista sananparsista on tullut palautetta. Niissä useimmissa muistetaan parsi vähän toisessa muodossa. Tämä osoittaa, että rinnakkaisia sananlaskuja on ollut käytössä paljon ja samat asiat on kerrottu eri tavalla värittäen.

171. Hyvä heonen kehuu itte ites.

172. Päivä on pulkas. (Kun työ on tehty, viittaa torppariaikaan.)

173. Tinkityä ja varhaan ehtooks.

174. Mikäs siäl saappaas on, vai onks siäl mittään, sano Hannes ehtool riisuissas, ko koko päivän lankarulla saappaas oli ollu.

175. Mitäs hän siin erel ain kulkee, sano Aapeli, ko toiset sanos, et sun on nenäs kylmäntynny.

176. Sain käteniki puhtaaks, sano entinen likka, ko taikinaa sotki.

177. Ko sare lakkaa, ni tuuli kuivaa, ko aurinko laskee, ni kuu nousee, sano entinen isäntä, ko trenkii pestas.

178. Ei nälkänen tiärä kyläsen vaivoist.

179. Vuares on kolme kovaa päivää: sikalahti, lukuset ja tarhan kassaan ajo.

180. Kyl kovil ottaa, jos koiranen poikii.

181. Näil mail sen pitäs olla, jolleivat ol kokonas muuttanee, sano Severi, ko piti morsiamelles kottoos näyttää, muttei kehrannu.

182. Tämä tasku on tyhjä, eikä toisesaka ol mittään, sano äijä, ko piippuus haki.

183. Kuahari haki veittee ja veitti oliko hampais.

184. Ei täl pual ol mittään, eikä tol pual ol mittään, tyhjäst Jumalaki maailman loi, aamen vaan, sanos pappi ko saarna piti pittää ja oli tyhjät paperit.

185. Pukki on huano kaalimaan vartija.

186. Karhul on karhun pojat.(tarkoittaa, että kylmää talvea seuraa kylmä kesä.)

187. Sopika keskenänne, sano Tuomaan Jussi, ko ryssii selkään anno.

188. Ruumist hautaan ja lasta kasteel, kyl morsenpiika yksinki pääsee. (tarkoitti, että hautajaisiin ja kummiksi on velvollisuus

mennä, mutta ei häihin.)

189. Ei niinkauan hättää ol, ko plankkupuun latvat maan alta näkky.

190. Astuis ny hiukanki vaan, et poikeis hiukanki vaan, ko maito on juur loppu, sano muija ko lehmää sonnil toi.

191. Minkäs teet, tee tervan kans. (tarkoittaa, että tervattu puinen työkalu kestää.)

192. Parempi lähene naapuri, ko kaukanen veli.

193. Ei ne tropit mitkään niin hyvii ol, sano entinen miäs ko kortelin pikihikkee joi.

194. Kyl se puhrast looraa on, vaikka siin lure lairal kävelee, sano emäntä, ko viaraal juuriskaloora aanto.

195. Pehmiää leipää ja perunavoita miäs tunnis ja vartis ittes täyteen syä.

196. Niin paha ettei erota oikkiaa vääräst.

197. Suuret sisält ja piänet päält, sano likka, ko suutarilt kenkät tilas.

198. Hyytyy ko lampaan höystö. (= rasva)

199. Tyä käy ko rasvattu.

200. Ei hättäset miähest oll ko kirpui tappamaa.

201. Liisa söi läven, sano likka, ko sisar puurost voisilmän vei.

202. On kiiru ko kirpui tappais.

203. Ei köyhyyskä ol mikkään ilo, vaikka se joskus nauruttaa.

204. Muna on viisaampi ko kana. (kun tytär on tietävinään enemmän kuin äiti.)

205. Iso kukko se oliko, sano Simolan kana ko auton alle jäi.

206. Illal virkku, on aamul torkku.

207. Hullu paljon tyätä tekkee, viisas pääsee vähemmälki.

208. Samaa mää juur sanosin, vaikken mää mittään puhunu.

209. Kortti tua, jos kortti viäki, mut pelto on ain onnen kauppa.

210. Älä huura, pistä poikas sanomaa.

211. Parempi räystäään allaki, ko ämmän nalkutukses.

212. Kyl nälkä miähen tyähön ajaa.

213. Nosta, nosta vaan, ei poikas kumminkaan mittään nosta.

214. Kyl köyhäki kantaa, ko selkään vaan säkin saa.

215. Hyvät on värkit, sano Virola, ei tarte ki-
rota.

216. Kouril vaan kii, sano Koli klimppii.

217. Sisiliskon pureminen ja lampaan potkase-
minen ei parane koskaan.

218. Viisas on hiljaa.

219. Ko menet herrain kans marjaan, et saa
kassiika takasin.

220. Ei se puttoominen mittään, mut se äkki-
pyssäys.

221. Ei valkian näyttäjä eikä ruuan keittäjä ol
koskaan kiitost saanu.

222. Ei ne päiväl ol päällisin, ne ovat peräsin.

223. Pittää ja pyssyy, sano Liaron miäs, ko par-
man kuanoon lenkin väänsi.

224. Ko on viis virkaa, ni on kuus nälkää.

225. Ko on vamma varpaas, ni on vaiva keskel
syränt.

226. Oleval on kaikkii, sil on vaikka huiskui
pussis.

227. Ei se asia ol viäl kirkos kuulutettu.

228. Myähäst on hiiren haukotella. ko pää on
katin persees.

229. Ennemmin tunnin vartoo, ko minuutin
myähästyy.

230. Orottavan aika on pitkää.

231. Pirä rajapyykit paikallas.

232. Sikaki huutaa, vaikka eilen juur ruakaa sai.

233. Sikaki yhteen ruakaan tyrtyty.

234. Jollei pualest sanast ymmärrä, ei koko sa-
nastaka viisaaks tul.

235. Älä hunajaa liikaa syä.

236. Pistä lapset asjal, saat lähtee itte peräs.

237. Kitisee ko laiskan ovi.

238. Pouta on paras heinämiäs.

239. Nälkä on makja särvin.

240. Tul tänne vaan syy parka, täält olet ennenki
yäsijan saanu.

241. Niin mettä vastaa ko sinne huutaa.

242. Hyvä kello kauas kuuluu, paha viäl kau-
emmas.

243. Mää olen ko prinsessa vaan, sano likka,
ko kaks tusinaa napei hameesees neulo.

244. Vihta lapsen kasvattaa ja tuuli kananpojan.

245. Tulis suvi ja kärväsii, et köyhäki sais ys-
tävii.

246. Hauh!, sano Alisen koira, ko vesi myllyn
vei ja kahna (kivensilmä) jäi nualemat,
(Alisen mylly oli Juvan koskessa ennen
Juvan sähkölaitosta. Se sijaitsi kosken ala-
osassa nykyisen padon ja sillan välissä.)

247. Koitetaan kuin pyhäpuunlastut palaa, sano
Kättylä, ko piippuas viritti pyhän tehryil
päreil.

248. Älä mahrottomii pyyrä, sano Himperin
muori, ko tuomari käski pittää suun kiinni.

249. Kukas koiran hännän nostaa, jollei se itte
sitä keikauta.

250. Hätä ei lue lakkii.

251. Yhtä maata ko Juson kortit.

252. Köyhä näkkee rikkaan läpi, rikas ei nää
köyhää olevanka.

253. Sua siäl, vetelä tääl, eikä kuivaa kuulu
kussaan.

254. Kissa kiitoksel elää ja koira pään silytyksel.

255. Veli on velka ottais, velipuoli maksettais.

256. Erest röyhkiä ja rujo takkaa, ko mustalai-
sen hevonen.

257. Toista miäles, toista kiäles.

258. Voi olla tosi, mut vastaan pistän kummin-
ki.

259. Kyl eilinen viäl elää kannatti, mutten mää
huamiset tiärä, sano Jussi krapulas.

260. Menkä ottamaan vaan, mitä se rovasti siin
kurtiseeraa, sano Euran emäntä.

261. Ei suul yksin syärä, sil puhutaan kans.

262. Ei ol muuta sivistyst ko rippikoulu ja ro-
kotus.

263. Kyl on pairat menny huanoks, ko ei enää
väriäs pirä, sano Jussi, ko viikon pääst val-
kosen pairan käänsi.

264. Puhtaus on pual ruakaa.

265. Kyl on likat kaunei ja herttasii, mistäs ne
pahat akat tulee?

266. Toi tiä meirän tarttee kaikkein käyrä, sano
vanhapiika ko vihkimist katteli.

267. Ei täsä enää kiirut ol, kiiru meni jo.

268. Ihminen säätää, Jumala päättää.

269. Kyl on tyrmiää ainet, sano Saarliini, ko
häis sinappii söi.

270. Kiusaaminen on hullun huvi ja pahanteko
katteen.

TARVASJOEN POIKA RAUHANTURVAAJANA KYPROKSELLA V. 1964

Olen ensimmäinen paljasjalkainen tarvasjokelainen, joka olin Yhtyneiden kansakuntien (YK:n) rauhanturvajoukoissa. Ensimmäiset suomalaiset YK-joukot olivat olleet jo vuodesta 1956 Suezin operaatiossa Egyptissä rauhaa turvaamassa.

Kyproksen tasavalta oli itsenäistynyt vuonna 1960, oltuaan Britannian siirtomaana siihen asti. Maa ajautui kreikkalaisten ja turkkilaisten väliin sisällissotaan vuonna 1963. Tilanne rauhoitui vasta YK:n johdolla neuvoteltuun aselepoon 1964, jota valvomaan asetettiin kansainväliset rauhanturvajoukot. Myös Suomen hallitus teki päätöksen osallistua operaatioon YK:n sitä pyydettyä. Joukkojen vahvuudeksi sovittiin pataljoona.

Suomen lehtiin tuli isot ilmoitukset, joilla haettiin vapaaehtoisia nuoria, terveitä ja varusmiespalveluksen suorittaneita miehiä rauhanturvaamistehtäviin Kyprokselle. Olin tuolloin 22-vuotias ja saanut armeijan jälkeen toimipaikan Turun keskusvankilassa. Nähtyäni ilmoituksen lehdessä lähdin heti hakemaan anomuskaavaketta sotilaspiiriin esikunnasta. Saman tien menin sotilaslääkärin vastaanotolle ja jätin anomuksen sisään.

Mieleeni on jäänyt se aamu, kun menin työpaikalleni Kakolaan ja työkaverit onnittelivat valinnasta Kyproksen joukkoihin. Turun Sanomissa oli kaikkien Varsinais-Suomesta valittujen muuttaman kymmenen miehen nimet.

Määräaikaan mennessä hakijoita tuli n. 11 000, joista valittiin 700 miestä. Seula oli kova. Parin viikon kuluttua YK pyysi joukkoja vielä lisää kaksi komppaniaa, joten kaikkiaan meitä lähti 1004 miestä.

Koulutus ja lähtö Kyprokselle

Palvelukseen astumispäivä oli huhtikuun kymmenes ja paikka oli Santahaminan varuskunta Helsingissä. Koulutus kesti vain kaksi viikkoa ja painottui tuleviin rauhanturvatehtäviin. Työ oli kaikille uutta, niin upseereille kuin meille miehistölle. Aseetkin olivat useimmille outoja, sillä ne olivat uudet rynnäkkökiväärit. Niiden käyttöä myös harjoiteltiin ahkerasti. Kun rokotukset ja muut käytännön asiat oli hoidettu, ei muuta kuin pojat reissuun.

Kyprokselle meidät vietiin USA:n ilmavoimien Hercules kuljetuskoneilla, jotka olivat silloin lajissaan maailman suurimmat. Perille saavuttua majoituimme valtavaan telttakylään, jotka etujoukot olivat rakentaneet vanhaan englantilaisten tukikohtaan.

Muutos oli suuri Suomen keväisestä huhtikuusta Kyproksen karuun luontoon ja kuumaan ilmaan. Varusteet vaihdoimme ilmastoon sopiviksi ja valmistauduimme tulevaan tehtävään. YK:n sininen väri oli kaikessa esillä kypärästä lähtien. Jokaisella oli oltava tuntolevy aina kaulassa. Ensimmäinen viikko perehdyttiin saaren kulttuuriin ja väestöön. Ero suomalaiseen elämäntapaan oli suuri ja moni asia tuntui vanhanaikaiselta ja oudolta.

Vihreälle linjalle

Seuraavaksi siirryimme pääkaupunki Nicosiaan ja se ns. vihreälle linjalle, joka jakoi kreikkalaisen ja turkkilaisen väestön toisistaan. YK:n joukot sijoituivat tähän välimaastoon ja kummallekin puolelle. Joukkue johon kuuluin sai tukikohdan kreikkalaiselta puolelta. Partioinnin kulku tapahtui jalan tai Suomesta tuoduilla polkupyörillä. Myös valkoiset Sisu-maastoautot osallistuivat tarkkailuun. Tehtävämme oli ensisijaisesti kreikkalaisten ja turkkilaisten väkivaltasuuksien estäminen. Välit olivat hyvin tulehtuneet ja erittäin vihamieliset.

Paikallinen väestö suhtautui aluksi hieman pelokkaasti vaaleisiin pohjolan poikiin, jotka kulivat rynnäkkökivääri pistimiseen kainalossa. Muutaman päivän päästä kreikkalaisen puolen jalkapartioihin otettiin mukaan ns. Makarioksen poliisi. (Arkipiispa Makarios oli Kyproksen kreikkalaisten presidentti). YK:n ryhdyttyä

Kersantti Simo Rekikoski YK-rauhanturvavaajana. Rinnassa hänellä on YK-mitali, jonka YK-joukkojen komentaja intialainen kenraali Gyun heille tuli luovuttamaan. Myöhemmin hänelle, kuten myös Tapio Rekikoskelle, myönnettiin Nobel 1988 muistoristi, kun YK:n rauhanturvaaajille myönnettiin 10.12.1988 Nobelin rauhanpalkinto.

valvomaan turvallisuutta kumpikaan osapuoli ei saanut lisätä sotilaallista voimaa, mutta tämä ei koskenut poliisia. Poliisiksi pääsi yli 17-vuotiaat miehet, ja heitä kyllä riitti. Nämä pojannappulat olivat innoissaan kulkiessaan meidän kanssamme ”terakka” pystyssä.

Tehtävämme oli myös valvoa niitä taloja, jotka olivat tyhjiillään niiden turkkilaisten asukkaiden lähdettyä pois omalle puolelle. Viha väestöjen välillä oli suuri, ja sen huomasi siitä kun talonsa jättämään joutuneet tulivat vielä hakemaan omaisuuttaan. Silloin vanhat kreikkalaiset naapurit meinasivat väkisin päälle mennä. Kiihkeimpiä olivat naiset ja lapset huutaen ja kiviä heittäen, mutta me saimme estettyä selkkaukset. Paikalliset miehet eivät juuri nähin karkeloihin osallistuneet. He pelasivat korttia tai heittivät noppaa kahviloissa. Vähitellen saimme paikallisen väestön luottamuksen. Asukkaat alkoivat pyytää meitä kahville tai teelle, eikä enää pahoja ongelmia ollut.

Rauhanturvaamista ja vapaa-aikaa

Näin totuimme tehtävämme hoitoon, paikalliseen elämäntapaan ja kulttuuriin. Kulkijoita oli kaduilla paljon. Autot ajoivat vasemman puoleista liikennettä, äänimerkkiä käytettiin lakkaamatta ja suuntamerkit annettiin kääntyessä käsin avoauton ikkunoista. Muulin ajajat tukkivat ajoittain ahtaat kadut. Tytöt olivat erittäin kauniita, mutta mustasukkaiset miehet vartioivat jatkuvasti heitä, eikä heihin annettu yhtään tutustua. Muutamat kanssamme partioivat poliisit oppivat vähän suomen kieltä ja tulkkasivat meitä, mikä oli tärkeää jatkuvien kielivaikeuksien vuoksi.

YK-joukkojen läsnäolo rauhoitti nopeasti sotilaallisen toiminnan, mutta jatkuva väkivallan uhka oli koko ajan ilmassa. Toukokuun 19.päivänä sattui pelätty ikävä tapaus, jossa suomalainen jääkäri Juhani Matikainen sai surmansa. Hän oli partioautossa viestimiehenä, kun turkkilaisten ampuma luoti osui häneen. Tuo kuolema todella hiljensi porukan. Matikainen oli ensimmäinen suomalainen YK-sotilas, joka menehtyi rauhanturvatehtävissä. Hänet on haudattu Hietaniemen

sankarihautaan.

Aikanamme vapaa-ajantoiminta oli täysin olematonta. Lähinnä kävimme vain Nicosiaan tutustumassa. Yleensä alhainen hintataso ihmettytti, mutta erityisesti halpa alkoholi oli suomalaisille houkutus. Parasta vapaa-aikaa meille oli kerran viikossa järjestetty lomapäivä. Silloin me kävimme turkkilaisella alueella olevalla Kyrenian hiekkarannalla uimassa. Kyrenia oli ollut ennen tätä kahinaa Euroopan eliitin hieno lomaparatiisi, monine hotelleineen. Nyt jäljellä oli vain yksi hotelli.

Erään kerran ollessamme Kyreniassa siellä oli samaan aikaan Kyproksen kriisin YK:n rauhanturvajoukkojen johtajien ja diplomaattien kokous. Tämän entisen Suomen pankin pitkäaikaisen pääjohtajan, moninkertaisen ministerin ja diplomaatin oli YK:n silloinen pääsihteeri U Thant kutsunut selvittämään kriisiä. Häneen kohdistettiin sovittelussa suuret odotukset ja erityisesti me suomalaiset arvostimme häntä. Kun Sakari Tuomiojan johdolla oltiin sovittelussa jo pääsemässä lähelle ratkaisua, hän sairastui vakavasti ja kuoli 9.10.1964. Tieto hänen poismenostaan otettiin joukossamme raskaana.

Elokuussa komppaniamme oli saanut siirron Nicosian eteläpuolelle, jonne perustettiin uusi va-

ruskunta. Se sai nimekseen ”Telttavoimat”. Meidän lisäksi siihen kuului joukkueet Kanadan ja Tanskan turvaajista. Nuo Telttavoimat liikkuvat n. 50:llä panssaroidulla ajoneuvolla ja toiminta-alueena oli koko saari. Siksi tämän toimintamme loppuun asti jatkuneen tehtävän aikana koko Kyproksen saari tuli hyvin tutuksi.

Meillä ensimmäisellä YK-pataljoonalla oli vielä paljon puutteita, muutta annoimme hyvää palautetta ja seuraavilla pojilla oli jo paremmat olot. Sotilaallinen tehtävä vieraassa maassa on rankkaa ja joskus erittäin vaarallista, mutta myös avartavaa ja opettavaa. Hyvällä mielellä aina muistelen Kyprosta ja siellä vietettyä 6 kk:ta ja 20 päivää. Veljeni Tapio osallistui muutamaa vuotta myöhemmin myös Kyproksella rauhanturvaamisoperaatioon. Sama kahtia jako ja vihamielisyys jatkui edelleen Kyproksella, eikä lopullista rauhaa ole vielääkään saavutettu.

Vuonna 2014 tulee kuluneeksi 50 vuotta, kun menimme nuorina miehinä Kyprokselle turvaamaan rauhaa. Sinibaretti-veteraanit tekevät silloin matkan saarelle. Olemme kaikki silloin jo yli 70-vuotiaita miehiä. Hyvää Joulua ja rauhallista Uutta Vuotta kaikille, jotka tämä muisteluni lukevat.

Simo Rekikoski

Jalkapartioissa Nikosiassa tuli erityisen tutuksi ns. Makarioksen poliiseista Antonius, joka vähän suomea opittuaan pystyi olemaan paikallisväestölle tärkeänä tulkkina.

Kyreniassa tapasimme Sakari ja Vappu Tuomiojan (nykyisen Suomen ulkoministeri Erkki Tuomiojan vanhemmat), Tuomiojan uskoimme pystyvän neuvottelemaan rauhan Kyprokselle. Hänen kuolemansa kuitenkin syksyllä 1964 pysäytti sovittelun, eikä rauhaa tullut.